

Gisles saga

Gengivet efter Annette Lassen: Islændingesagaerne – Samtlige sagaer og niogfyrre totter, bd. II, Saga Forlag 2014.

Gisles saga er oversat af Kirsten Wolf

Resumé

Gisles saga (Gísla saga Súrssonar) dateres almindeligvis til midten af 1200-tallet. Den tilhører den mellemste gruppe af islændingesagaer. Sagaen er blandt de sagaer, der har en fredløs som hovedperson.

Hovedpersonen Gisles søster, Tordis, bliver gift med Torgrim, og Gisle og hans bror, Torkel, bliver også gift. Et erotisk forhold mellem Torkels kone og Vestén, Gisles svoger, bliver afsløret, mens Vestén er i udlandet, og afstedkommer, at Torkel flytter hen til Torgrim. Da Vestén vender tilbage, forsøger Gisle forgæves at advare ham. Ved en fest bliver Vestén dræbt under mystiske omstændigheder. Det er klart, at Torkel og Torgrim har planlagt mordet, men det vides ikke, hvem morderen er. Gisle vil hævne Vestén, men da han ikke kan dræbe sin bror, Torkel, myrder han sin svoger, Torgrim, mens svogeren ligger i sin seng. Gisle ytrer et anklagende vers, som overhøres af Gisles søster, og som forårsager, at han bliver dømt fredløs. Resten af sagaen beskriver Gisles fredløshed og hans tapre forsvar mod fjender. Klimakset er Gisles heroiske død efter en lang kamp.

Sagaen er overleveret i en kort og en lang redaktion. Oversættelsen følger den korte redaktion efter teksten i Islenzk fornrit 6, som hovedsageligt er baseret på AM 556 a 4to. Gisles saga har været oversat flere gange til dansk, første gang af C. C. Rafn i 1838. KW

1

Denne saga begynder på den tid, da Håkon Ædelstansfostre regerede over Norge, og hvad der her fortælles, skete hen imod slutningen af hans levetid. Torkel hed en mand. Han blev kaldt Skærøger og boede i Surnadal. Han var °herse. Hans kone hed Isgerd, og de havde tre sønner. Den første hed Are, den anden Gisle, den tredje Torbjørn, og han var den yngste. Alle voksede op derhjemme.

Der var en mand ved navn Ise. Han boede ved Fibule på Nordmøre.¹ Hans kone hed Ingegerd, og deres datter Ingebjørg. Are, Torkels søn fra Surnadal, friede til Ingebjørg og fik hende, og i °medgift fulgte meget gods samt en °træl ved navn Kul.

Der var en mand, som hed Bjørn den Blakkede, en bersærk. Han tog landet rundt og udfordrede mænd til holmgang, hvis de ikke ville føje ham. En °vinter kom han til Torkel i Surnadal, hvis søn Are da styrede gården. Bjørn giver Are to muligheder: enten at kæmpe mod ham på den holm, der ligger der i Surnadal og hedder Stokkeholm, eller at overdrage sin kone til ham. Are valgte straks, at han hellere ville kæmpe, frem for at både han og hans kone skulle blive gjort til skamme. Kampen skulle finde sted tre dage senere.

Nu bliver det tid for holmgangen. De kæmper mod hinanden, og det ender med, at Are falder og mister livet. Bjørn mener at have vundet retten til jorden og kvinden, men Gisle siger, at han hellere vil miste livet, end at dette skal ske, så han vil gå holmgang med Bjørn.

Da sagde Ingebjørg: »Da jeg blev gift med Are, var det ikke, fordi jeg foretrak ham frem for dig. Min træl, Kul, har et sværd, der hedder Gråside, og du skal bede ham om at låne dig det, for det har den egenskab, at den, som bærer det, vil sejre.«

¹ Stedet hedder nu Årvågfjorden

Han beder trællen om sværdet, og trællen låner ham det modvilligt.

Gisle gør sig klar til holmgangen, og de kæmper, og det ender med, at Bjørn falder. Gisle syntes, at han havde vundet en stor sejr, og det siges, at han friede til Ingebjørg, fordi han ikke ville lade slægten miste en så god kvinde, og han fik hende til ægte. Han overtager nu alle hendes ejendele og bliver en betydningsfuld mand. Derefter dør hans far, og Gisle overtager hele ejendommen efter ham. Han lod alle i Bjørns følge dræbe.

Trællen krævede sit sværd tilbage, men Gisle ville ikke af med det og tilbød ham penge for det. Men trællen vil ikke have andet end sit sværd, men får det alligevel ikke. Det er trællen misfornøjet med, og han overfalder Gisle og tilføjer ham et stort sår. Gisle hugger igen med Gråside og rammer trællen så hårdt i hovedet, at sværdet går i stykker, og kraniet bliver knust. Begge mænd dør.

2

Herefter overtager Torbjørn al den ejendom, som hans far og to brødre havde ejet. Han bor i Stokke i Surnadal. Han frier til en kvinde ved navn Tora, som var datter af Rød fra Freiø, og får hende til ægte. Deres samliv var godt, og det varede ikke længe, før de fik børn. Den ældste var en datter ved navn Tordis. Deres ældste søn hed Torkel, den næste Gisle, og den yngste Are, og de voksede alle op derhjemme. Der var ikke dygtigere mænd blandt deres jævnaldrende der på egnen. Are blev opfostret hos Styrkår, sin morbror, mens Torkel og Gisle begge boede hjemme.

Bård hed en mand, som boede i Surnadal. Han var ung og havde for nylig overtaget sin fædrene arv.

Kulbjørn hed en anden ung mand, som boede på Helle i Surnadal. Han var en ung mand, og han havde også for nylig overtaget sin fædrene arv.

Der gik snak om, at Bård havde forført Tordis Torbjørnsdatter, som var både smuk og klog. Det brød Torbjørn sig ikke om, og han sagde, at han troede, at hvis Are havde været hjemme, havde det nok ikke fået lov til at ske. Bård sagde, at en umyndigs ord var uden vægt, »og jeg vil komme og gå som førhen.« Torkel var en god ven af Bård, og han var i ledtog med ham, men Gisle var lige så misfornøjet med folks snak, som hans far var.

Det fortælles, at Gisle engang begav sig af sted med Bård og Torkel. Han følger dem halvvejs til Bårds gård, Granaskeid, og da de mindst venter det, giver Gisle Bård et banesår. Torkel blev vred og sagde, at Gisle havde opført sig dårligt, men Gisle bad broren tage det roligt og gav sig til at spøge med ham og sagde: »Lad os bytte sværd, så kan du få det, som bider bedst.«

Nu falder Torkel til ro og sætter sig ned hos Bård, men Gisle tager hjem og fortæller sin far, hvad der er sket, og det synes han godt om. Forholdet mellem de to brødre blev aldrig lige så godt igen, og Torkel tog ikke imod tilbuddet om at bytte våben. Han ønskede ikke at blive boende hjemme og tog til øen Saksa til Holmgangs-Skægge, som var en nær slægtning af Bård, og opholdt sig der. Han opildner kraftigt Skægge til at hævne sin slægtning Bård og gifte sig med Torkels søster, Tordis.

Nu tager de tyve mand høj til Stokke, og da de kommer til gården, foreslår Skægge Torbjørn, at de skal indgå svogerskab, »ved at jeg gifter mig med din datter, Tordis.«

Men Torbjørn ville ikke bortgifte hende til ham. Det forlød, at Kulbjørn plejede omgang med Tordis. Skægge mente, at det var grunden til, at der ikke blev noget giftermål ud af det, så han opsøgte Kulbjørn og udfordrede ham til holmgang på øen Saksa. Kulbjørn siger, at han vil komme, og at han ikke er værdig til at få Tordis, hvis han ikke tør kæmpe mod Skægge. Torkel og Skægge tog hjem til Saksa og afventede der holmgangsstævnet med deres tyve mand.

Da der var gået tre dage, tog Gisle hen til Kulbjørn og spurgte, om han var klar til holmgangsstævnet. Kulbjørn svarer ved at spørge, om han i så fald vil få, hvad han ønsker.

»Tal ikke sådan,« siger Gisle.

Kulbjørn siger: »Jeg tror ikke, at jeg kan gennemføre at kæmpe mod Skægge for at få Tordis.« Gisle kalder ham den værste usling, »og selvom du bliver helt vanæret, vil jeg alligevel møde frem.«

Nu tager Gisle til øen Saksa med elleve mand. Skægge kommer til holmen og fremsiger holmgangsreglerne og afmærker kamppladsen for Kulbjørn, men kan ikke få øje på ham og ej heller på hans stedfortræder.

Ræv hed en mand, der var Skægges håndværker. Skægge bad Ræv om at lave en skamstøtte af Gisle og Kulbjørn, »og den ene skal stå bag ved den anden, og dette ønid skal blive stående til evig spot for dem.«

Det hører Gisle fra skoven og svarer: »Dine huskarle har nok nyttigere arbejde at tage sig til, for her ser du en mand, som tør kæmpe mod dig.«

De går ud på holmen og kæmper og holder hver sit skjold. Skægge har et sværd, der hedder Stridslue, og med det hugger han til Gisle, så det gjalder højt. Så sagde Skægge:

1. Stridslue slog
til glæde for Saksa.

Gisle huggede igen med et huggespyd, så den nederste del af skjoldet røg af, og benet blev kappet af manden. Gisle sagde:

2. Ligsværdet huggede,
jeg skar i Skægge.

Skægge købte sig fri fra holmgangen og gik altid siden med træben. Torkel tog nu hjem sammen med sin bror, Gisle. De to levede fordrageligt sammen, og Gisles anseelse voksede meget efter den bedrift.

3

To brødre er omtalt. Den ene hed Ejnar, og den anden Arne. De var begge sønner af Skægge fra Saksa. De boede på Flydrenes nord for Trondheim. Om foråret samler de sig en flok mænd og tager hen til Kulbjørn

i Surnadal og giver ham to muligheder: enten skal han følge med dem og brænde Torbjørn og hans sønner inde eller dø på stedet. Han valgte at følge med dem.

De tager nu af sted med tres mand og kommer til Stokke om natten og sætter ild til husene. Torbjørn og hans sønner og Tordis sov alle i det samme hus, hvor der stod to kar med sur valle. Gisle og de andre tager to bukkeskind og dypper dem i vallen og forsvarer sig på den måde mod ilden og får den slukket tre gange. Så bryder de igennem væggen og slipper væk, ti i alt, og skjult af røgen slipper de op til fjeldet og væk fra hundenes gøen. Tolv brændte inde, men de, som var kommet dertil, troede, at alle på gården var brændt inde.

Gisle og hans mænd tager videre, indtil de kommer til Styrkårs gård på Freiø. Der samler de fyrre mand og overrumpler Kulbjørn og brænder ham inde med elleve mand. Så sælger de deres jorder, køber et skib og sejler bort med al deres eje. Der var tres mand om bord. De kommer til nogle øer, som hedder Asen, og ligger der og venter på god vind.

Derfra sejler de nu fyrre mand videre i to både og kommer nordpå til Flydrenes. Skægges to sønner var netop da på vej med syv mand for at opkræve deres forpagtningsafgifter sammen. Gisle og hans mænd sejler imod dem og dræber dem alle. Gisle fælder tre mand, og Torkel to. Så tager de hen til gården og bortfører meget gods. Gisle huggede ved den lejlighed hovedet af Holmgangs-

Skægge, for han opholdt sig da der hos sine sønner.

4

Så går de om bord på skibet og tager til søs og er ude på havet i godt tres dage og nætter, indtil de kommer til munden af Høgedalså på sydkysten af Dyrefjord i den vestlige del af Island.

To mænd er omtalt. De boede på hver sin side af fjorden og hed begge Torkel. Den ene, Torkel Erikssøn, boede på Sørerne i Kildedal på sydkysten. Den anden, som blev kaldt Torkel den Rige, boede i Alvidre på nordkysten. Torkel var den første af storbønderne, der kom ned til skibet og hilste på Torbjørn Sur, for sådan blev han kaldt, efter han havde forsvaret sig med den sure valle. På den tid var jorden på både den ene og den anden side af kysten ubeboet, så Torbjørn Sur købte land på sydkysten på Søbol i Høgedal. Der byggede Gisle en gård, hvor de siden boede.

Bjartmar hed en mand, som boede inde i bunden af Ørnefjord. Hans kone hed Turid og var datter af Ravn fra Ketilsør i Dyrefjord. Ravn var søn af Dyre, der først bebyggede landet ved fjorden. De havde fire børn. Deres datter hed Hild, og hun var den ældste af deres børn. Sønerne hed Helge, Sigurd og Vestgejr.

En østmand ved navn Vésten kom i ølandnamstiden til Island og opholdt sig hos Bjartmar. Han bliver gift med Bjartmars datter, Hild, og de havde ikke været gift længe, før de fik to børn, datteren Ød og sønnen Vésten.

Østmanden Vésten var søn af Vegejr, som var bror til Vebjørn Sognefjordskæmpe. Bjartmar var søn af Ån Rødfeld, der var søn af Grim Loddenkind, Pile-Ods bror, der var søn af Ketil Laks, som igen var søn af Halbjørn Halvtrold. Ån Rødfelds mor var Helga, datter af Ån Bueskytte.

Vésten Véstenssøn blev en dygtig købmand. Dog boede han i Ønundsford ved fjeldet Hest på dette tidspunkt i sagaen. Hans kone hed Gunhild, og hans sønner Berg og Helge.

Snart efter døde Torbjørn Sur og Tora, hans kone. Gisle og hans bror, Torkel, overtog gården, og Torbjørn og Tora blev højlagt.

5

Torbjørn hed en mand med tilnavnet Sælklippe. Han boede ved Kvigendefjeld i Talknefjord. Hans kone hed, Tordis, og hans datter Asgerd. Til denne kvinde frier Torkel Surssøn og får hende til ægte. Gisle Surssøn friede til Véstens søster, Ød Véstensdatter, og fik hende til ægte. Begge brødre bor nu med deres koner i Høgedal.

Et forår skulle Torkel den Rige, søn af Tord, der var søn af Viking, sydpå til Torsnæsting, og Surs to sønner fulgte ham. Torsten Torskebider, søn af Torolf Moster-skæg, boede dengang på Torsnæs. Han var gift med Tora, datter af Olav Torstenssøn; deres børn var Tordis og Torgrim og Børk den Tykke. Torkel afsluttede sine sager på tinget, og efter tinget bød Torsten Torkel den Rige og Surs sønner hjem til sig og gav dem gode gaver til afsked, og de indbød så Torstens sønner til tinget hjemme vestpå næste forår. Så tager de hjem. Næste forår tager Torstens sønner vestpå med ti mand til Hvalsørting og mødes der med Surs sønner. Efter tinget byder de Torstens sønner hjem, men de skulle først besøge Torkel den Rige. Efter det tager de hen til Surs sønner, hvor de bliver godt beværtet.

Torgrim synes, at brødrenes søster, Tordis, er smuk, og frier til hende. Hun bliver forlovet med ham, og brylluppet bliver afholdt med det samme. Hun får gården Søbol i medgift, og Torgrim bosætter sig der vestpå, mens Børk bliver tilbage på Torsnæs med sine søstersønner, Sag-Sten og Torod.

Torgrim bor nu på Søbol, og Surs sønner tager til Hol og bygger der en god gård. Gårdene Hol og Søbol ligger ved siden af hinanden. Nu bor begge familier der i godt venskab med hinanden.

Torgrim har et °godedømme, og brødrene har stor støtte i ham.

Et forår tager de til °vårting med fyrre mand, alle i farvestrålende klæder. I følge med dem var Vésten, Gisles svoger, og alle mændene fra Surnadal.

6

Gæst Odlejfssøn hed en mand. Han var kommet til tinget og opholdt sig i Torkel den Riges °bod. Mændene fra Surnadal sidder ved drikkelag, mens andre mænd overværer retsforhandlingerne, for det er et rettergangsting.

Da kom en fudentast, der hed Arnor, ind i Høgedalsboden og sagde; »I folk fra Høgedal er ligeglade med alt andet end at drikke og vil ikke komme til retten, hvor jeres °tingmænd har sager til behandling. Det mener alle, selvom jeg er den eneste, der siger det.«

Da sagde Gisle: »Vi må hellere gå til retten. Det kan være, at der er flere, der siger det samme.«

De går så til retten, hvor Torgrim spørger, om der er nogen, der har brug for deres støtte, »for ingen støtte, vi har lovet dem, vi er i forbund med, skal blive forsømt, så længe vi lever.«

Så svarer Torkel den Rige: »Det er kun sager af ringe betydning, som behandles her, men vi skal nok sige til, hvis vi får brug for jeres støtte.«

Folk taler nu om, hvor pragtfuld deres flok tog sig ud, og hvordan de talte og forstod at føre sig frem.

Torkel sagde da til Gæst: »Hvor længe tror du høgedølernes² iver og overmod vil holde sig i det leje?«

Gæst svarer: »Enigheden mellem mændene i denne flok varer næppe tre år.«

Arnor overhører samtalen og løber ind i høgedølernes bod og fortæller dem, hvad der er blevet sagt.

Gisle svarer: »Han har nok sagt, hvad folk mener, men lad os passe på, at hans spådom ikke går i opfyldelse. For at forhindre det foreslår jeg, at vi knytter vores venskab med fastere bånd end før, og alle fire sværger hinanden °fostbroderskab.«

De andre syntes, det var en god ide. De går nu ud på Ørekvolsodde og skærer en lang strimmel græstørv fri, så begge ender sad fast i jorden, og sætter under det et damaseret spyd så langt i skaftet, at en mand med udstrakt arm kan nå spydnaglen. Alle fire, Torgrim, Gisle, Torkel og Vésten, skal gå ind under den. Så skærer de sig til blods, lader deres blod løbe sammen i mulden under græstørvsstrimlen og rører det hele sammen, mulden og blodet. Så falder de alle på knæ og sværger den ed, at de hver for sig skal hævne hinanden som brødre, og tager alle guderne til vidne.

Men da de alle tog hinanden i hånden, sagde Torgrim: »Jeg påtager mig forpligtelse nok ved at indgå fostbroderskab med mine to svogere, Torkel og Gisle, men Vésten skylder jeg intet,« og trækker hånden til sig.

»Andre vil så gøre det samme,« siger Gisle og trækker også hånden til sig. »Jeg vil ikke binde mig med forpligtelser til en mand, som ikke vil gøre det samme over for min svoger, Vésten.«

De blev alle meget oprevet over det. Gisle sagde da til sin bror, Torkel: »Nu gik det, som jeg ventede. Det, der nu er gjort, er ikke til nogen nytte. Jeg har en anelse om, at skæbnen vil råde i denne sag.«

Så tager mændene hjem fra tinget.

² Høgedøler er en betegnelse for folk, der bor i Høgedal.

7

Om °sommeren skete der det, at et skib kom til Dyrefjord. Det var ejet af to norske brødre, Tore og Toraren, der stammede fra Viken. Torgrim red hen til skibet og købte fire °hundrede stykker tømmer. Noget af købesummen betalte han straks, og resten fik han henstand med. Købmændene lægger nu til i Sandas munding og gør ophold der.

En mand ved navn Od Ørlygssøn, som boede på Øre i Skutilsfjord, gav skibets styrmænd ophold. Torgrim sender sin søn, Torod, hen for at undersøge og tælle tømmeret, for han havde tænkt sig at fragte det hjem med det samme. Han kommer derhen og samler og undersøger tømmeret, men synes, at træet langtfra svarer til den handel, Torgrim havde fortalt ham om. Han beklagede sig over for østmændene, men det ville de ikke finde sig i, så de angreb og dræbte ham.

Efter drabet går østmændene fra borde. De tager gennem Dyrefjord og skaffer sig heste for at nå frem til stedet, hvor de har fået ophold. De rider hele dagen og natten med, indtil de kommer til den dal, som går op fra Skutilsfjord. Der spiser de °davre og lægger sig derpå til at sove.

Torgrim får at vide, hvad der er sket, og tager straks hjemmefra og lader sig sejle over fjorden og sætter ene mand efter dem. Han kommer frem til stedet, hvor de ligger, og vækker Toraren ved at stikke til ham med spydskaftet. Toraren springer op og griber efter sit sværd, for han genkender Torgrim. Men Torgrim angriber ham med spyddet og dræber ham. Så vågner Tore og vil hævne sin fælle. Men Torgrim gennemborer ham med spyddet. Stedet hedder nu Davredal og Østmandsfald. Efter det tager Torgrim hjem og høster berømmelse for dette togt. Han opholder sig på sin gård vinteren over.

Om foråret gør Torgrim og hans svoger, Torkel, det skib sejlklart, som østmændene havde ejet. De to østmænd havde været meget stridbare i Norge og kunne ikke leve der i sikkerhed. Nu gør svogrene skibet sejlklart og sejler udenlands. Samme sommer sejler også Vésten og Gisle udenlands fra Skalvig i Stengrimsfjord. Begge skibe sejler således til havs. Ønund fra Middeldal fører tilsyn med Torkel og Gisles gård og Sag-Sten og Tordis med Søbøl.

Dette skete, mens Harald Gråfeld regerede over Norge. Torgrim og Torkel kommer til den nordlige del af Norge og møder snart kongen og får foretræde hos ham og hilser ærbødigt. Kongen tog godt imod dem, og de gik i hans tjeneste og vandt både gods og ære.

Gisle og Vésten er på havet mere end tres døgn og sejler en nat omkring vinternætternes tid ind til Hordaland i storm og stærkt snefog. De lider skibbrud, men redder gods og mandskab.

8

Skæg-Bjalve hed en mand, som havde et handelsskib og agtede sig sydpå til Danmark. Gisle og Vésten tilbyder at købe halvdelen af skibet. Han siger, at han har hørt, at de er brave mænd, og overlader dem halvparten af skibet, hvilket de straks belønner mere end rigeligt.

Nu sejler de sydpå til Danmark og kommer til købstaden Viborg og opholder sig der om vinteren hos en mand, der hed Sejrhad. De var der alle tre, Vésten, Gisle og Bjalve, og kom godt ud af det sammen og gav hinanden gaver. Tidligt på foråret gjorde Bjalve sit skib klar til at sejle til Island.

Sigurd hed en mand, som var i forbund med Vésten. Han var af norsk afstamning og boede på den tid i England. Han sendte bud til Vésten om, at han ville afslutte formuefællesskabet med ham og ikke længere havde behov for hans penge. Vésten beder Gisle om lov til at rejse over for at møde ham.

»Så skal du love mig, at du ikke rejser fra Island uden mit samtykke, hvis du kommer dertil i god behold.«

Det lover Vésten.

En morgen står Gisle op og går ud i smedjen. Han var utroligt fingernem og god til alting. Han lavede en mønt til en værdi af ikke mindre end en øre sølv og nittede mønten med tyve små stifter, ti på hver side, så den så ud, som om den var hel, når den var lagt sammen, og alligevel kunne den skilles i to dele.

Det fortælles, at han skiller mønten i to og giver den ene del til Vésten og beder ham bevare den som et sandhedstegn. »Vi skal kun sende tegnet til hinanden, hvis en af os er i livsfare. Det aner mig, at vi vil få brug for at sende det, selvom vi ikke selv mødes.«

Vésten sejler nu vestpå til England, og Gisle og Bjalve sejler til Norge og om sommeren til Island. De vandt meget gods og stor hæder og opløste deres forbund i venskab, og Bjalve køber nu Gisles andel af skibet.

Gisle sejler nu vestpå til Dyrefjord på en øbyrding med elleve mand.

9

Nu gør Torgrim og Torkel deres skib sejlklar et andet sted og kommer til munden af Høgedalså i Dyrefjord, samme dag som Gisle er sejlet ind med byrdingen. De møder snart hinanden og er glade for at ses. Derefter tager de hjem hver til sit. Torgrim og Torkel har også forøget deres gods.

Torkel var stor i slaget og gjorde ikke noget arbejde på gården, mens Gisle arbejdede dag og nat.

En dag, da vejret var godt, sendte Gisle alle mændene med undtagelse af Torkel ud for at arbejde med høet. Han var den eneste mand hjemme på gården og havde lagt sig i ildhuset efter morgenmaden. Ildhuset var hundred ølen langt og ti favne bredt, og syd for ildhuset var Ød og Asgerds kvindestue, hvor de sad og syede. Da Torkel vågner, går han hen til kvindestuen, for han hører stemmer derindefra, og han lægger sig ned langs stuen for at lytte.

Nu siger Asgerd: »Gør mig den tjeneste, Ød, at skære en skjorte til min mand, Torkel.«

»Det er jeg ikke bedre til end du,« siger Ød, »og du ville ikke bede mig, hvis det var til min bror, Vésten, du skulle skære en skjorte.«

»Det er en anden sag,« siger Asgerd, »og det vil jeg nok synes i lang tid.«

»Jeg har længe vidst,« siger Ød, »hvordan det er fat, men lad os ikke tale mere om det.«

»Jeg synes ikke, at man kan bebrejde mig,« siger Asgerd, »at jeg synes godt om Vésten. I øvrigt har jeg hørt, at du og Torgrim tit kom sammen, før du blev gift med Gisle.«

»Det kan ingen laste mig for,« siger Ød, »for jeg har aldrig været Gisle utro eller påført ham skam, men lad os nu stoppe med den snak.«

Men Torkel hørte, hvert ord de sagde, og da de tav, tog han til orde:

3. Hør om et under,
hør om ufred,
hør om store sager,
hør om manddrab,
et eller flere.

Så går han ind.

Da siger Ød: »Tit kommer der ulykke af kvindesnak, og det kan ske, at det denne gang fører til en stor ulykke. Lad os prøve at finde på råd.«

»Jeg har fundet på råd for min del,« siger Asgerd, »men jeg ved ikke, hvad du kan stille op.«

»Hvad er det?« spørger Ød.

»Jeg vil lægge armene om halsen på Torkel, når vi er kommet i seng, og sige, at det ikke er sandt. Så vil han tilgive mig.«

»Der skal nok mere til end det,« siger Ød.

»Hvad vil du gøre?« siger Asgerd.

»Jeg vil fortælle min mand, Gisle, alt det, som jeg har svært ved at finde en løsning på.«

Om aftenen kommer Gisle hjem fra høstarbejdet. Torkel plejede at takke sin bror for hans arbejde, men nu var han tavs og sagde ikke et ord. Gisle spurgte ham, om han følte sig dårligt tilpas.

»Jeg er ikke syg,« siger Torkel, »det er værre end sygdom.«

»Har jeg gjort noget, som du er misfornøjet med?« siger Gisle.

»På ingen måde,« siger Torkel, »men før eller senere bliver du nok klar over, hvad der er sket.«

Nu går de hver til sit, og der bliver ikke vekslet flere ord denne gang. Torkel spiser kun lidt om aftenen og er den første til at lægge sig til at sove.

Da han er kommet i seng, kommer Asgerd og løfter sengeklæderne og vil lægge sig.

Så tog Torkel til orde: »Jeg vil ikke have, at du ligger her, hverken i nat eller senere.«

Asgerd sagde: »Hvorfor har du skiftet mening så hurtigt, og hvad er der i vejen?«

Torkel sagde: »Vi kender begge årsagen nu, selvom den længe er blevet holdt skjult for mig.

Det vil ikke være til din fordel, hvis jeg siger det rent ud.«

Hun sagde: »Du kan tænke, hvad du vil, og jeg vil ikke skændes med dig om sengen, så nu må du vælge: Enten lader du som ingenting og lader mig ligge hos dig, eller jeg kalder straks folk til vidner på, at jeg erklærer mig for skilt fra dig, og så lader jeg min far kræve min ^obrudepris og medgift tilbage. Så får du det aldrig trangt i sengen for min skyld.«

Torkel tav, men sagde omsider: »Du må gøre, som du vil, men jeg skal ikke forbyde dig at ligge hos mig om natten.«

Hun viser ham med det samme, hvad hun synes er bedst, og lægger sig straks hos ham i sengen. De har ikke ligget sammen længe, før de forliger sig med hinanden, som om der intet havde været i vejen.

Ød kommer nu til Gisle i sengen og fortæller ham om sin samtale med Asgerd og beder ham om ikke at være vred, men se, om han kan finde på et godt råd.

»Jeg ser ikke noget råd,« sagde han, »der kan hjælpe her. Dog vil jeg ikke give dig skylden, for skæbnen skal have nogen at tale igennem. Der, der skal ske, vil ske.«

10

Året går, og det bliver ^ofardagstid. Torkel beder sin bror Gisle om en samtale og siger: »Det ligger sådan, bror, at jeg har i sinde at forandre mine forhold på den måde, at vi deler vores formue, og jeg indgår fællesskab med min svoger, Torgrim.«

Gisle svarer: »Hvad brødre ejer sammen, ser bedst ud sammen. Jeg ser helst, at det forbliver, som det er, og at vi ikke deler.«

»Det kan ikke blive ved med at gå sådan,« siger Torkel, »at vi ejer gården sammen, for det vil føre til store tab. Du har hele tiden været alene om arbejdet og besværet, mens jeg ikke hjælper til med noget nyttigt.«

»Det skal du ikke bekymre dig om,« siger Gisle, »så længe jeg ikke nævner det. Vi har begge oplevet, at forholdet mellem os har været både godt og dårligt.«

Torkel siger: »Det er ikke grunden. Godset skal deles, og eftersom det er mig, der har krævet skiftet, skal du have gården og vores fædrene arv, og jeg skal have ^oløsøret.«

»Hvis det ikke kan være anderledes, så gør, hvad du helst vil. For mig er det lige meget, om jeg deler eller vælger.«

Det endte med, at Gisle delte. Torkel valgte løsøret, og Gisle fik gården og jorden. De delte også de umyndige; det var to børn, en dreng ved navn Gejrmund og en pige ved navn Gudrid. Pigen blev hos Gisle, og drengen kom med Torkel. Torkel flyttede hen til sin svoger, Torgrim, mens Gisle blev

boende, og man kunne ikke mærke, at der manglede noget på gården. Nu går sommeren, og vinternætterne begynder.

Mange havde dengang for skik at fejre vinterens komme med gilder og vinternats °blot. Gisle var holdt op med at blote, efter han havde været i Viborg i Danmark, men blev dog ved med at holde gilder og vise gæstfrihed. Og nu da tiden, som før nævnt, nærmer sig, gør han forberedelser til et stort gilde. Han indbyder de to navnebrødre Torkel Erikssøn og Torkel den Rige og sine svogre, Bjartmarssønnerne, og mange andre venner og fæller.

Den dag, da gæsterne kommer, tager Ød til orde: »Sandt at sige synes jeg, at vi mangler en mand, som jeg ville ønske havde været her.«

»Hvem er det?« sagde Gisle.

»Det er Vésten, min bror. Jeg ville ønske, han kunne deltage i vores festligheder.«

Gisle sagde: »Jeg ser anderledes på sagen, for jeg vil give meget for, at han ikke kommer hertil.«

Så taler de ikke mere om det.

11

Torgrim hed en mand med tilnavnet Næb. Han boede på Næbssted på østsiden af Høgedalså. Han kendte til heksekunster og magi og var den værste troldkarl, man kunne forestille sig. Ham inviterer Torgrim og Torkel, for de holdt også gilde. Torgrim Næb var dygtig til at smede, og det fortælles, at de to Torgrim'er og Torkel går sammen over i smedjen og låser døren efter sig. Nu bliver stumperne af Gråside, som Torkel havde fået, da han og hans bror delte arven, taget frem. Og Torgrim Næb smeder et spyd af stumperne. Ved aftenstid var det færdigt. Spydbladet blev også damasceret og fæstnet omkring en håndsbredde nede i skaftet.

Men nu må dette emne hvile.

Det fortælles, at Ønund fra Middeldal kom til gilde hos Gisle og fik ham trukket af sides for at fortælle, at Vésten var kommet hjem til Island, »og han kan ventes her.«

Gisle reagerer hurtigt og kalder sine huskarle Halvard og Håvard til sig og beder dem tage nordpå til Ønunds fjord og finde Vésten, »og hils ham fra mig, og sig, at han skal blive hjemme, indtil jeg opsøger ham, og ikke tage til gildet i Høgedal.« Så giver han dem et sammenknyttet klæde, og deri var 'en halve mønt lagt som bevis, hvis Vésten ikke ville tro på, hvad de sagde.

Så tager de af sted og ror ud fra Høgedal til munden af Læk, hvor de går i land og opsøger en bonde, som boede på Bersested. Han hed Berse. De fortæller ham, at Gisle har bedt ham om at låne dem to af sine heste; de blev kaldt Båndvanter og var de hurtigste heste der i fjordene. Han låner dem hestene, og de rider, indtil de kommer til Mosvoldene, og tager derfra ind til Hest.

Nu rider Vésten hjemmefra, og det træffer sig sådan, at han rider ned for sandbakken ved Mosvoldene, mens de to brødre rider den anden vej ovenfor, og derfor mødes de ikke.

12

Torvard hed en mand, som boede på Holt. Hans huskarle kom op at skændes om arbejdet og huggede til hinanden med deres leer og blev begge såret. Vésten kommer til og forliger dem, og han dømmer i sagen, så de begge er tilfredse. Så rider han til Dyrefjord i følge med to østmænd.

Halvard og Håvard kommer til Hest og får nu besked om, hvilken vej Vésten har taget, og rider så tilbage, så hurtigt de kan. Da de kom til Mosvoldene, så de nogle mænd ride inde midt i dalen, men der var en bakke imellem dem. De rider så op gennem Bjørnedal, men da de kommer til Arnkelsbrink, bliver begge heste overanstrengte. De springer af hestene og råber. Vésten og hans folk var kommet op på Gemlefaldshede, før de hørte dem, og venter nu på dem. Huskarlene

overbringer deres besked og viser Vésten mønten fra Gisle.

Vésten tager nu den anden mønt frem fra sin pung i bæltet og bliver meget rød i ansigtet. »Alt, hvad I siger, er sandt,« siger han, »og jeg ville være vendt om, hvis I havde truffet mig før, men nu løber alle vande mod Dyrefjord, så jeg vil ride dertil. I øvrigt har jeg også mest lyst til det. Østmændene kan vende om, men I andre må sejle tilbage og fortælle Gisle og min søster, at jeg er på vej til dem.«

De tager hjem og fortæller det til Gisle. Han svarer: »Det må nu gå, som det skal gå.«

Vésten tager til Gemlefald til Luda, en kvindelig slægtning, og hun lader ham færgе over fjorden og siger til ham: »Vær varsom, Vésten, det kan blive nødvendigt for dig.«

Han blev færget over til Tingør. Der boede der en mand ved navn Torvald Gnist. Vésten gik hen til hans gård, og Torvald lånte ham sin hest. Han rider nu af sted med sin egen hesteopsadling og lyden af bjælder, som er bundet til bidslet. Torvald fulgte ham til Sandas munding og tilbød at tage med hele vejen til Gisle. Vésten sagde, at det ikke var nødvendigt.

»Der er meget, der har forandret sig i Høgedal,« sagde Torvald. »Vær varsom.«

Så skilles de. Vésten rider nu, indtil han kommer til Høgedal. Det var klart vejr og måneskin. Hos Torgrim var Gejrmund og en kvinde ved navn Ranvejk netop i færd med at drive kvæg ind. Ranvejk sætter kvæget i bås, efter Gejrmund har drevet dem ind til hende. Da kommer Vésten ridende over °tunet, og Gejrmund møder ham.

Gejrmund sagde: »Kom ikke her til Søbol. Rid over til Gisle, og vær varsom.«

Ranvejk var gået ud fra stalden, betragtede manden og syntes, at hun burde kende ham, og da kvæget var drevet ind, skændtes de på vej hjem om, hvem manden var. Torgrim og hans mænd sidder ved ilden, og Torgrim spørger, hvad det var, de skændtes om, eller om de havde set eller mødt nogen.

»Jeg synes, jeg kunne se, at det var Vésten, der var kommet,« sagde Ranvejk. »Han var iført en mørk kappe og havde et spyd i hånden og red med bjælder i bidslet.«

»Men hvad siger du, Gejrmund?«

»Jeg kunne ikke se ham så godt, men jeg tror, det var en af Ønund fra Middeldals huskarle. Han var iført Gisles kappe, men brugte Ønunds opsadling, og i hånden havde han en fiskestang med jernkroge i spidsen.«

»En af jer må lyve,« sagde Torgrim, »så nu skal du, Ranvejk, tage over til Hol og finde ud af, hvad der er på færde.«

Hun tog af sted og kom dertil, lige da mændene havde sat sig for at drikke. Gisle stod i døren og hilste på hende og bød hende indenfor.

Hun sagde, at hun skulle hjem, »men jeg ville gerne træffe lille Gudrid.«

Gisle kalder på hende, men får ikke noget svar.

»Hvor er din kone, Ød?« siger hun.

»Hun er herinde,« siger Gisle.

Ød kom ud og spurgte Ranvejk, hvad hun ville. Hun sagde, at det var småting, og mere blev det ikke til. Gisle bad hende om enten at komme indenfor eller tage hjem. Hun tog hjem og var om muligt endnu mere uvidende end før og kunne intet nyt fortælle.

Næste morgen lod Vésten to sække med varer, som brødrene Halvard og Håvard havde haft med for ham, bringe hen til sig. Han tog et vægklæde på tres alen op af sækken, et hovedklæde, der var tyve alen langt og ivævet glimmer af guld på tre steder, og tre guldbelagte vaskefade. Disse gaver bar han frem til sin søster, til Gisle og til sin fostbror, Torkel, hvis han ville tage imod dem. Gisle og de to Torkeler går over til Søbol til Gisles bror Torkel. Gisle fortæller, at Vésten er kommet og har foræret kostbarhederne til dem begge. Gisle viser ham gaverne og beder ham vælge, hvad han vil have.

Torkel svarer: »Det ville være mest rimeligt, at du fik dem alle. Jeg vil ikke tage imod gaverne.

Jeg kan ikke se, hvordan jeg kan gengælde dem.«

Han vil på ingen måde modtage dem. Så tager Gisle hjem, og han mener, at alt peger i samme retning.

13

Nu skete der det usædvanlige på Hol, at Gisle sov uroligt to nætter i træk, og folk spurgte ham, hvad han havde drømt. Han vil ikke fortælle sine drømme.

Så kommer den tredje nat, og folk går i seng, og da de har sovet et stykke tid, kommer der et vindstød så voldsomt, at hele taget blæser af den ene side af huset. Efter det fulgte et skybrud, der var så kraftigt, at man aldrig havde set noget lignende, og vandet dryppede ned i huset, som man kunne vente, når taget var revnet.

Gisle springer straks op og tilkalder sine folk, så de kan dække høet til. Der var en træl hos Gisle, som hed Tord og blev kaldt Tord den Feje. Trællen blev hjemme, mens Gisle og næsten alle mændene gik ud for at dække høet til. Vésten tilbød at gå med, men det afslog Gisle. Da det nu begyndte at dryppe allermest ind i husene, vendte Vésten og hans søster deres senge på langs med huset. Alle andre havde forladt huset, så de to var alene tilbage.

Lidt før daggry kom nogen listende ind og hen til Véstens seng. Han var allerede vågnet, men vidste ikke af noget, før hans bryst blev gennemboret af et spyd.

Da Vésten fik stødet, sagde han: »Den sad.«

Så gik manden ud. Da Vésten forsøger at stå op, falder han død om ved sengestokken. Ød vågner og kalder på Tord den Feje og beder ham trække våbenet ud af såret. Det var dengang en regel, at den, der trak våbenet ud af såret, havde pligt til at tage hævn. Det blev kaldt et hemmeligt drab og ikke mord, hvis man lod våbenet sidde i såret. Tord var så bange for lig, at han ikke turde nærme sig.

Gisle kom da ind og så, hvad der var sket, og bad Tord være rolig. Han tog selv spyddet ud af såret og kastede det, blodigt som det var, i en kiste og lod ingen se det og satte sig på sengestokken. Bagefter lod han Véstens lig ordne, som det var skik og brug på den tid. Véstens død var en stor sorg for både Gisle og de andre mænd.

Så sagde Gisle til sin °fosterdatter, Gudrid: »Tag over til Søbol, og find ud af, hvad folk foretager sig der. Jeg sender dig dertil, fordi jeg stoler mest på dig både i denne og andre sager. Se dig om, og fortæl mig, hvad de foretager sig.«

Hun tager af sted og kommer til Søbol. De var stået op, og de to Torgrimer og Torkel sad parat med deres våben. Da hun kom ind, varede det noget, før de hilste på hende, for de fleste var fåmælte. Dog spurgte Torgrim hende, om der var noget nyt. Hun fortalte om drabet eller mordet på Vésten.

Torkel svarer: »Engang ville vi have syntes, at det var en stor nyhed.«

»Den mand, som nu er død,« siger Torgrim, »har vi alle pligt til at hædre. Vi bør gøre hans ligfærd så ærefuld som muligt og højlægge ham. Det er i sandhed et stort mandetab, og du skal sige til Gisle, at vi kommer over til ham i dag.«

Hun tager hjem og fortæller Gisle, at Torgrim sad med hjelm og sværd og fuld udrustning, at Torgrim Næb havde en tømmerøkse i hånden, og at Torkel havde et sværd, der var trukket en håndsbred ud af skeden. »Alle mænd derhenne var stået op, og nogle af dem var bevæbnede.«

»Det var, hvad man kunne forvente,« siger Gisle.

14

Gisle og hans mænd gør nu forberedelser til at højlægge Vésten på den sandstrækning, der ligger ved Sivtjørn neden for Søbol. Mens Gisle er på vej, tager Torgrim med mange mænd hen til gravhøjen.

Da de havde gjort Véstens lig i stand, som det var skik og brug, gik Torgrim hen til Gisle og sagde: »Det er skik og brug at binde °Hel-sko på folk, når de skal vandre til Valhal, og det vil jeg gøre på Vésten.«

Da han havde gjort det, sagde han: »Hvis disse løsner, forstår jeg mig ikke på at binde Hel-sko.«

Så sætter de sig ved siden af højen og taler sammen. De mener, at det er højst usandsynligt, at nogen ved, hvem der har begået den ugerning.

Torkel spurgte Gisle: »Hvordan tager Ød sin brors død? Græder hun meget?«

»Det kan du vel forestille dig,« sagde Gisle. »Hun lader sig ikke mærke med det, men sørger meget. Jeg drømte forrige nat og igen i nat, og selvom jeg ikke vil sigte nogen for at have begået drabet, så peger drømmene i én retning. Den første nat drømte jeg, at en hugorm krøb ud fra en gård og gav Vésten et dødeligt hug. Den anden nat drømte jeg, at en ulv løb ud fra samme gård og bed Vésten ihjel. Men jeg har ikke fortalt om nogle af drømmene før nu, for jeg ville ikke have, at nogen af dem skulle gå i opfyldelse.

Og så °kvad han et vers:

4. Jeg håber, at sår-tenens
drager ej en tredje gang
skal sådan drømme
Vésten havde det bedre,
da vi sad i Sejrhads sal,
omstemt af mjøden,
og ingen kom mellem
ham og mig ved gildet.

Sår-tens > sværds drager > kriger

Torkel spurgte så: »Hvordan tager Ød sin brors død? Græder hun meget?«

»Du bliver ved med at spørge om det, bror,« sagde Gisle. »Du er meget nysgerrig efter at få det at vide.«

Gisle kvad et vers:

5. I hovedklædet hyller
guldets Gevn sin smerte;
fra de gode øjne
strømmer søvnens ølkar.
Urternes træ fælder
øjenvippers væde
fra begge blide øjne
i sorg over brors bane.

Gulds Gevn (valkyrie) > kvinde

Søvnens ølkar > tåre

Urtes træ > kvinde

Øjenvippers væde > tåre

Og igen kvad han:

6. Latterens flugt fremkalder
en tåreflod fra kvinden,
fra øjnes lyse buske

Latters flugt > sorg

Øjes lyse busk > øjenvippe

ned i kvinde-skødet.
Slange-tuns Tagn samler
frugter fra sorgfuldt øje.
Hun længes efter lindring hos
lovkvadets Røgne.

Slange-tuns > gulds Tagn (valkyrie)
Samle frugt fra øje > græde

Lovkvads Røgne (Odin) > skjald (Gisle)

Efter dette går de to brødre hjemad sammen.

Da sagde Torkel: »Der er sket store ting her, og de vil nok ramme dig hårdere end os, men ikke desto mindre står enhver sig selv nærmest. Jeg ville ønske, at du ikke tager dig det så nær, så folk fatter mistanke. Jeg vil gerne have, at vi genoptager °legene, og at forholdet mellem os igen bliver så godt, som da det var bedst.«

»Det er vel talt,« siger Gisle, »og det vil jeg gerne, men på den betingelse, at hvis der engang i dit liv sker dig noget, der forekommer dig lige så svært, som det her forekommer mig, så skal du love at opføre dig over for mig, som du nu beder mig opføre mig over for dig.«

Det lover Torkel. Så tog de hjem, og der blev drukket gravøl efter Vésten. Og da det var overstået, tog de hver hjem til sit, og alt var nu roligt.

15

Legene blev genoptaget, som om intet var sket. Gisle og hans svoger Torgrim spiller som regel sammen, og folk kan ikke blive enige om, hvem der er stærkest, men de fleste mener, at det er Gisle. De spillede °bold på Sivtjørn, og der var altid mange mennesker.

En dag, da der var usædvanligt mange, foreslog Gisle, at de skulle deles i to jævnbyrdige hold.

»Det er vi indforstået med,« siger Torkel, »og vi ser desuden gerne, at du ikke sparer på kræfterne over for Torgrim, for der går rygter om, at du holder igen. Jeg under dig fuldt ud den hæder, du får, hvis du er den stærkeste.«

»Vi har ikke prøvet os af mod hinanden,« siger Gisle, »men det kan ske, at det kommer så vidt.«

Nu spiller de, og Torgrim kan ikke klare sig. Gisle vælter ham omkuld, og bolden flyver ud af banen. Da Gisle vil hente bolden, holder Torgrim fast på ham, så han ikke kan få fat på den. Så kaster Gisle Torgrim så hårdt til jorden, at han ikke kunne klare sig, huden gik af knøerne, blodet stod ud af næsen på ham, og huden blev slået af knæene.

Torgrim var længe om at komme på benene. Han så over mod Véstens høj og sagde:

7. Spyd knaged' i krigers
kødsår, jeg klager ikke.

Gisle griber bolden i farten og slynger den mellem skuldrene på Torgrim, så han falder fremover, og siger:

8. Bold braged' mod byrdens
alter, jeg klager ikke. *Byrdes alter > skulder*

Torkel sprang op og sagde: »Nu kan man se, hvem der er den stærkeste og den dygtigste. Lad os nu holde op.«

Det gjorde de. Legene hørte op, sommeren gik, og forholdet mellem Torgrim og Gisle blev køligere.

Torgrim ville holde høstgilde i vinternætterne for at byde vinteren velkommen og blote til Frej. Han indbyder sin bror, Børk, Ejolf Tordsson og mange andre betydningsfulde mænd. Gisle

forbereder også et gilde og indbyder sine svogre fra Ørnefjord og de to Torkeler. De regnede med ikke mindre end et halvt hundred gæster hos Gisle. Der skulle være drikkelag begge steder, og på Søbøl var gulvet strøet med siv fra Sivtjørn.

Torgrim og hans folk var i gang med forberedelserne og skulle til at beklæde væggene med tæpper, for gæsterne var ventet samme aften. Da sagde Torgrim til Torkel: »Nu ville de fine vægtæpper, som Vésten ville forære dig, være kommet os til gode. Jeg synes, der er stor forskel på fuldt ud at eje dem og slet ikke at eje dem, og nu ville jeg ønske, at du lod dem hente.«

Torkel svarer: »Man når længere med mådehold. Jeg vil ikke sende bud efter dem.«

»Så gør jeg det,« sagde Torgrim og bad Gejrmund om at tage af sted.

Gejrmund svarer: »Jeg vil gerne bestille noget, men jeg bryder mig ikke om at tage derover.«

Så går Torgrim hen til ham og giver ham en kraftig kindhest og siger: »Kom så af sted, hvis du foretrækker det på den måde.«

»Jeg skal nok tage af sted,« siger han, »selvom det er værre nu. Men jeg kan forsikre dig om, at jeg har vilje til at give dig en hoppe for den hingst, du der gav mig, og alligevel vil det ikke være fuldt gengældt.«

Så tager han af sted. Da han kommer derhen, er Gisle og Ød færdige med at hænge vægtæpperne op. Gejrmund fremfører sit ærinde og fortæller alt, hvad der er sket.

»Vil du have, at vi låner dem vægtæpperne, Ød?« sagde Gisle.

»Du spørger, fordi du ved, at de med min vilje hverken fik tæpperne eller andet, som kunne øge deres ære.«

»Ville min bror, Torkel, også have dem?« sagde Gisle.

»Han bifaldt, at jeg hentede dem.«

»Det er grund nok,« siger Gisle og følger Gejrmund på vej og giver ham vægtæpperne.

Gisle gik med ham helt hen til gærdet og sagde: »Nu synes jeg, at jeg har sørget for, at du fik et godt udbytte af din færd, og jeg vil bede dig om, at du til gengæld hjælper mig med en sag, som er vigtig for mig. En gave skal gengældes med en gave. Jeg vil bede dig om at skyde slåen fra de tre døre i aften. Du kan jo tænke på, hvordan du blev bedt om at tage herhen.«

Gejrmund svarede: »Vil din bror, Torkel, blive bragt i fare?«

»Slet ikke,« sagde Gisle.

»Så skal det blive gjort,« sagde Gejrmund.

Da han kommer hjem, kaster han vægtæpperne ned. Så siger Torkel: »Gisle er mere overbærende end andre mennesker, og han er bedre, end vi er.«

»Dem har vi brug for,« siger Torgrim og hænger vægtæpperne op.

Om aftenen kommer gæsterne. Skyerne trækker sig sammen, og sneen falder tæt i det stille vejr om aftenen og dækker alle stier.

16

Børk og Ejolf kom om aftenen med tres mand, så der var omkring hundred i alt på Søbøl og kun halvt så mange hos Gisle. Senere på aftenen begynder mændene at drikke, og derefter går de i seng og lægger sig til at sove.

Gisle sagde til sin kone, Ød: »Jeg har ikke fodret Torkel den Riges hest. Gå med mig, og skyd slåen for døren, og hold dig vågen, mens jeg er væk, og skyd slåen fra, når jeg kommer tilbage.«

Han tager spyddet Gråside op af kisten og er iført en mørk kappe, skjorte og hørbukser. Så går han ned til den bæk, som løber mellem gårdene, og hvorfra man hentede vand til begge gårde. Han går ad stien til bækken og vader over den over på den sti, der førte til den anden gård. Gisle kendte husene på Søbøls indretning, for han havde selv bygget gården. Der var en indgang til huset gennem stalden, og der går han hen. Der stod tredive køer på hver side. Han binder køernes haler sammen

og lukker staldøren og gør, så den ikke kan åbnes fra den anden side. Så går han hen til beboelseshusene. Gejrmund havde husket sin del af aftalen, for der var ingen slå for dørene. Gisle går ind og lukker dørene, som man havde gjort tidligere på aftenen. Han tager sin tid og står og lytter efter, om nogen ligger vågen, og bliver klar over, at alle sover.

Der brænder lys tre steder i stuen. Han tager en håndfuld siv fra gulvet, vikler den sammen og kaster den på et af lysene, så det slukkes. Så venter han for at se, om nogen skulle være vågnet ved det, men det er der ikke. Så tager han endnu en håndfuld siv og kaster den på det lys, der er nærmest på ham, og slukker det. Da lægger han mærke til, at ikke alle sover, for han ser, at en ung mands hånd rækker ud efter det tredje lys, tager lampen og slukker lyset. Så går han længere ind i huset og hen til det sovekammer, hvor Torgrim og Gisles søster sover. Døren står på klem, og de ligger begge i sengen. Han går derhen, føler sig for og kommer til at røre ved søsterens bryst, for hun ligger yderst i sengen.

Så siger Tordis: »Hvorfor er din hånd så kold, Torgrim?« og vækker ham.

Torgrim siger: »Skal jeg vende mig om mod dig?«

Hun troede, det var hans hånd, der rørte hende. Gisle venter lidt og varmer hånden under sin skjorte, mens de begge falder i søvn igen. Så rører han forsigtigt ved Torgrim, så han vågner. Torgrim tror, det er Tordis, der vækker ham, og vender sig om mod hende. Gisle trækker tæppet af dem med den ene hånd, og med den anden gennemborer han Torgrim med Gråside, så spyddet står fast i sengebunden.

Så råber Tordis: »Vågn op inde i stuen! Torgrim, min mand, er blevet dræbt!«

Gisle skynder sig ind i stalden, går ud der, hvor han havde planlagt det, og lukker forsvarligt efter sig. Så går han hjem samme vej, som han er kommet, uden at efterlade sig spor. Ød skyder slåen fra døren, da han kommer hjem, og han går i seng og lader, som om intet er sket, og han intet har foretaget sig.

Alle mændene på Søbøl var omtågede af øllet og vidste ikke, hvad de skulle stille op. Drabet kom bag på dem, og de kunne ikke finde på hverken ordentlige eller nyttige råd.

17

Ejolf sagde: »Her er sket store og onde ting, og alle i huset har mistet forstanden. Jeg foreslår, at vi tænder lys og løber til dørene, så drabsmanden ikke slipper ud.«

Det gjorde man så, men da mændene ikke kunne få øje på nogen drabsmand, mente de, at det var en i huset, der havde udført drabet. Nu går tiden til daggry. Da tog man Torgrims lig og trak spyddet ud og gjorde liget klar til begravelse. Der var tres mand til at tage sig af det. De tager nu over til Gisle på Hol. Tord den Feje står udenfor, og da han ser skaren, løber han ind og siger, at en flok krigere er på vej til gården. Han er meget forfjamsket.

»Det er godt,« siger Gisle og kvæder et vers:

9. Kamp-træet ej vælter
ved ethvert ord omkuld.
Mange mænd jeg dræbte
med munden af sværdet.
Lad os være tyste,
skønt havhestens søjle
er faldet. Folk på egnen
er blevet urolige. | <i>Kamp-træ > mand</i>

<i>Mund > klinge</i>

<i>Havhests > skibs søjle > mand</i> |
|---|--|

Nu kommer Torkel og Ejolf til gården. De går hen til sovekammeret, hvor Gisle og hans kone

sover. Gisles bror, Torkel, går forrest ind i sovekammeret og ser, at Gisles sko ligger der dækket af is og sne. Han skubber dem ind under fodbrættet, så at ingen andre skal se dem.

Gisle hilser på dem og spørger, om der er noget nyt. Torkel siger, at der er sket både store og onde ting, og spørger Gisle, hvad han tror der er sket, og hvad der nu er at gøre.

»Der er kort mellem onde og store gerninger,« siger Gisle. »Vi vil tilbyde at højlægge Torgrim. Det skylder vi jer, og det er vores pligt at gøre det med hæder.«

Det tager de imod og tager alle tilbage til Søbol for at opføre gravhøjen. De lægger Torgrim i et skib og rejser højen efter gammel skik.

Da man er klar til at lukke højen, går Gisle hen til åmundingen og løfter en sten på størrelse med en klippe og lægger den i skibet, så næsten hver eneste planke giver sig, og det brager stærkt i skibet, og siger: »Hvis vejr og vind river dette skib løs, forstår jeg mig ikke på at fortøje et skib.«

Der var nogen, der sagde, at det mindede om, hvad Torgrim havde gjort ved Vésten, da han talte om Hel-skoene.

De gør nu klar til at tage hjem fra højen. Da siger Gisle til sin bror, Torkel: »Jeg synes, du skylder mig, bror, at vores venskab igen skal blive, som da det var bedst, så lad os genoptage legene nu.«

Torkel er imødekommende, og de tager så begge hjem. Gisle har ikke så få gæster, men nu slutter gildet, og Gisle giver sine gæster gode gaver.

18

Nu bliver der drukket gravøl efter Torgrim, og Børk giver mange mænd gode vennegaver.

Det næste, der sker, er, at Børk betaler Torgrim Næb for ved °sejd at udvirke, at ingen kunne hjælpe den mand, som havde dræbt Torgrim, selvom folk var villige til at yde ham støtte. Han fik en ni år gammel okse som betaling. Nu iværksætter Torgrim sin sejd og forbereder sig, som han plejer at gøre, og laver en forhøjning, hvor han kan udføre den magiske forbandelse med al den utugt og djævelskab, der skal til.

Der skete også en anden ting, som man syntes var mærkelig, nemlig at sneen aldrig blev liggende på sydsiden af Torgrims høj, og at jorden heller aldrig frøs til. Folk mente, at han var så afholdt af Frej på grund af sine ofringer, at guden ikke ville have, at det skulle fryse til imellem dem.

Sådan gik vinteren, og brødrene deltog i legene sammen. Børk flytter ind på gården til Tordis og gifter sig med hende. På det tidspunkt var hun gravid og føder en dreng, der bliver °vandøst og først bliver kaldt Torgrim efter sin far. Da han vokser op, viser det sig, at han er tungsindig og voldsom, og navnet bliver ændret til Snorre °gode.

Børk boede der det år og deltog i legene.

En kvinde ved navn Ødbjörg boede længere inde i dalen på Anmarkested. Hun var søster til Torgrim Næb og havde været gift med en mand, som hed Torkel med tilnavnet Anmarke. Hendes søn hed Torsten. Han var den stærkeste i legene næst efter Gisle. Gisle og Torsten spiller jævnligt sammen mod Børk og Torkel.

En dag kom der en mængde mennesker for at se legene, fordi mange var nysgerrige efter at overvære spillet og finde ud af, hvem der var den stærkeste eller dygtigste spiller. Men det gik der som andre steder, at jo flere tilskuere der var, jo mere kappelystne blev deltagerne. Det fortælles, at Børk hele dagen ikke kunne klare sig mod Torsten, og til sidst blev Børk så vred, at han brækkede Torstens boldtræ, hvorefter Torsten væltede ham og smed ham ned på isen.

Da Gisle så det, sagde han, at Torsten skulle lægge alle kræfter i imod Børk, »og jeg kan bytte boldtræ med dig.«

Det gør de. Gisle sætter sig ned og reparerer boldtræet og kigger over mod Torgrims gravhøj.

Der lå sne på jorden, og oppe på bakken sad hans søster, Tordis, og mange andre kvinder. Gisle kvad da et vers, hvilket han aldrig skulle have gjort:

10. Jeg så spirer på °jættens skade-grims optøede høj, jeg tilføjede kamp-lysets Gøt skade. Nu har spyd-larmens styrer hjelmens Trot besejret. Flod-flammens træ skaffed' bonden et jordstykke.	<i>Jættes skade > Tor + grim = Torgrim</i> <i>Kamp-lys' > sværds Gøt > mand</i> <i>Spyd-larms > kamps styrer > mand</i> <i>Hjelms Trot (Odin) > mand</i> <i>Flod-flammes > gulds træ > mand</i> <i>Bonde > Torgrim</i>
--	--

Tordis huskede verset, gik hjem og tydede dets indhold. De holder nu op med at spille, og Torsten tager hjem.

En mand hed Torgejr og blev kaldt Orre. Han boede på Orrested. Berg hed en anden mand og blev kaldt Skamfod eller Kortben. Han boede på østsiden af åen ved Skamfodsmyr.

Mens mændene tager hjem, taler Torsten og Berg om spillet og ender med at blive uenige. Berg holder med Børk, men Torsten protesterer, og Berg giver Torsten et slag med bagsiden af sin økse. Men Torgejr lægger sig imellem dem, så Torsten kan ikke gennemføre hævnen og tager hjem til sin mor, Ødbjerg, som forbinder hans sår. Ødbjerg udtrykker utilfredshed med, hvordan det er gået Torsten.

Den gamle kone er så urolig, at hun ikke kan falde i søvn om natten. Det er koldt ude, men vindstille og klart vejr. Hun går et par gange rundt om huset imod solens retning og vejrer med næsen i alle retninger. Hun får på den måde vejret til at slå om, og det bliver stærkt snefog. Derefter bliver det tøvæjr, og sneen smelter på bjergskrånningen, hvorved et jordskred styrter ned over Bergs gård, så tolv mand omkommer. Man kan endnu den dag i dag se spor af jordskredet.

19

Nu tager Torsten hen til Gisle, som holder ham skjult. Derfra tager han sydpå til Borgefjord og så udenlands. Da Børk hører om det mærkværdige, der er sket på Bergs gård, tager han ud til Anmarkested og lader Ødbjerg gribe. Derfra tager han hende med ud på Saltnæs og stener hende ihjel. Da det er sket, tager Gisle ud til Næbssted, hvor han pågriber Torgrim Næb og fører ham til Saltnæs, hvor han får en sæk trukket over hovedet, før han bliver stenet ihjel og kulet ned ved siden af sin søster på bjergåsen mellem Høgedal og Middeldal.

Der er nu roligt, og det bliver hen på foråret. Børk tager sydpå til Torsnæs for at bosætte sig der. Han synes ikke, han har vundet nogen anseelse på rejsen vestpå, eftersom han har mistet en mand som Torgrim og ikke har fået nogen oprejsning for ham. Han gjorde sig nu rejseklar og gav anvisninger om gården og bedriften, for han ville tage tilbage for at hente sine ejendele og sin kone. Torkel Surssøn havde også tænkt sig at bosætte sig der og gjorde sig klar til at rejse sammen med sin svoger Børk.

Det fortælles, at Tordis Sursdatter, Børks kone og Gisles søster, fulgte Børk på vej.

Da sagde Børk: »Nu skal du sige mig, hvorfor du var så bedrøvet først på efteråret, da vi holdt op med kamplegene. Du lovede at fortælle mig det, før jeg tog hjemmefra.«

De er nået hen til Torgrims høj, mens de taler om dette. Da standser hun og siger, at hun ikke vil gå længere. Hun fortæller, hvad Gisle kvad, da han så Torgrims høj, og fremsiger verset for Børk. »Og jeg tror,« siger hun, »at du ikke behøver at lede andre steder angående drabet på Torgrim. Det rigtige ville være at indlede en retssag mod Gisle.«

Børk bliver umådeligt vred over at høre det og siger: »Jeg vil straks vende om og dræbe Gisle. Men jeg ved ikke, hvor meget sandt der er i det, Tordis siger. Det forekommer mig lige så sandsynligt, at det ikke har noget på sig. Kvinders råd er ofte kolde.«

Torkel får dem overtalt til at fortsætte, og de rider nu videre, til de kommer til Sandas munding, hvor de gør holdt og lader hestene hvile. Børk er fåmælt. Torkel siger, at han vil træffe sin ven Ønund. Han rider så hurtigt af sted, at han snart er ude af syne. Han ændrer så retning og rider til Hol og fortæller Gisle, hvad der er sket, nemlig at Tordis har gennemskuet sagens sammenhæng og tydet verset, »og nu må du forberede dig på, at sagen vil blive rejst.«

Gisle tav, men kvad et vers:

11. Min pyntesyge søster
havde ikke Gudrun
Gjukesdatters faste sjæl
i sindets bolig,
da hav-luens Såga
lod sin husbond dræbe
og hårdsinde hævned'
sine tapre brødre
med ubøjeligt sind.

*Sinds bolig > bryst
Havlues > ilds Såga (gudinde) > kvinde (Gudrun
Gjukesdatter)*

»Det synes jeg ikke, jeg har fortjent fra hendes side, for jeg mener, at jeg flere gange har vist, at hendes ære ikke betyder mindre for mig end min egen. Jeg har undertiden udsat mig for livsfare for hendes skyld, og nu har hun afsagt min dødsdom. Men nu vil jeg gerne vide, bror, hvad jeg kan regne med fra din side, i betragtning af hvad jeg har gjort.«

»Jeg vil advare dig, hvis nogen vil dræbe dig, men jeg vil ikke hjælpe dig, hvis det kan føre til anklager mod mig. Jeg synes, jeg led et stort tab, da Torgrim, min svoger, fælle og nære ven, blev dræbt.«

Gisle svarer: »Du kunne ikke regne med, at en mand som Vésten ville forblive uhævnet. Jeg ville ikke have svaret dig sådan, som du nu svarer mig, og heller ikke have gjort, som du vil gøre.«

Så skilles de. Torkel rider hen for at møde Børk, og de tager sydpå til Torsnæs, hvor Børk gør sin gård drift klar. Torkel køber land på Bardestrand på et sted, som hedder Kvam.

Nu begynder °stævnedagene, og Børk tager vestpå med fyrre mand for at stævne Gisle til Torsnæsting. Sammen med ham er Torkel Surssøn og Børks søstersønner, Torod og Sag-Sten. Der deltog også en nordmand ved navn Torgrim. De rider nu til Sandas munding.

Så sagde Torkel: »Jeg skal opkræve en gæld på en lille gård her,« og nævnte gårdens navn. »Jeg vil ride derhen og opkræve gælden. I kan følge efter i ro og mag.«

Torkel rider nu i forvejen, og da han kommer til den gård, han har nævnt, beder han konen på gården bytte hest med sig og lade hans egen blive stående foran døren. »Kast et °vadmelsdækken over sadlen, og når mine rejsefæller kommer, så sig til dem, at jeg sidder inde i stuen og tæller sølvet.«

Hun skaffer ham så en anden hest, og han rider hurtigt af sted og kommer til skoven, hvor han møder Gisle og fortæller ham, hvordan sagerne står, og at Børk er kommet vestfra.

20

Nu skal det fortælles, at Børk indleder en sag mod Gisle for Torgrims drab på Torsnæstinget. På samme tid sælger Gisle sin jord til Torkel Erikssøn og får løvsøre i stedet for. Det havde han hårdt brug for. Han spørger sin bror, Torkel, om råd. Han vil vide, hvad Torkel vil gøre for ham, og om

han vil yde ham bistand. Torkel svarer som før, at han vil lade Gisle vide, hvis nogen planlægger at overfalde ham, men vil undgå at gøre noget, der kan føre til en anklage mod ham selv.

Torkel rider nu væk og tager en sådan vej, at han indhenter Børk og de andre og derved forsinker deres færd betydeligt.

Gisle tager nu to øg og kører mod skoven med sine ejendele. Hans træl, Tord den Feje, tog med ham.

Gisle sagde: »Du har ofte været mig lydige og fulgt min vilje, og du fortjener en god belønning.« Som sædvanligt var Gisle iført en mørk kappe og var smukt klædt. Han kaster kappen af sig og siger: »Jeg vil give dig denne kappe, min ven, og jeg vil have, at du straks skal have glæde af den og tage den på, og sæt dig så på den bageste slæde, så vil jeg føre øgene og tage din kofte på.«

Det gør de. Så sagde Gisle: »Hvis det skulle ske, at nogle mænd kalder på dig, så skal du passe meget på ikke at svare, og hvis nogen vil gøre dig fortræd, skal du søge ind i skoven.«

Trællen havde lige så meget forstand som mod, for han havde ingen af delene.

Gisle fører nu øgene. Tord var stor af vækst og ragede højt op i slæden. Han brystede sig ikke så lidt og syntes, at han var fornemt klædt. Nu ser Børk og hans mænd dem, da de er på vej hen mod skoven, og rider hurtigt efter dem. Da Tord får øje på dem, springer han af slæden og løber hen mod skoven, så hurtigt han kan. De tror, det er Gisle, og sætter hurtigst muligt efter ham og kalder på ham, så højt de kan. Tord svarer ikke og løber det bedste, han kan. Torgrim Østmand kaster sit spyd efter ham, og det rammer ham så kraftigt mellem skuldrene, at han falder forover og dør på stedet.

Da sagde Børk: »Det var et perfekt kast.«

De to brødre, Børks søstersønner, aftalte, at de ville ride efter trællen for at se, om der var noget mod i ham. De drejer nu hen mod skoven.

Det fortælles nu, at Børk og hans mænd kommer hen til manden i den mørke kappe og tager hætten af ham og synes, at de har været knap så heldige, som de troede, for de opdager, at det var Tord den Feje og ikke Gisle.

Det berettes nu, at de to brødre når hen til skoven, hvor Gisle er, og begge parter får øje på hinanden. Den ene af brødrene kastede sit spyd efter ham, men Gisle greb det i luften og kastede det tilbage, så det ramte Torod midt i maven og fløj igennem ham. Nu vender Sten tilbage til sine fæller og siger, at der er ret ufremkommeligt i skoven. Børk vil alligevel derind for at lede, og det gør de så. Da de kommer ind i skoven, ser Torgrim Østmand en gren bevæge sig et sted og kaster spyddet mod den og rammer Gisle i læggen. Han kaster spyddet tilbage, og det gennemborer Torgrim, så han dør.

De gennemsøger nu skoven, men finder ikke Gisle og vender under disse omstændigheder tilbage til gården og forbereder stævningen mod Gisle for Torgrims drab. De tager ikke noget af lø søret og tager så hjem.

Gisle tager nu op på fjeldet bag gården og forbinder sit sår, mens Børk og hans mænd er på gården. Da de er taget væk, tager Gisle hjem og gør sig klar til afrejse. Han skaffer sig en båd og bærer mange af sine ejendele om bord.

Hans hustru, Ød, og hans fosterdatter, Gudrid, sejler med ham til Husenæs, hvor de lægger til. Gisle går op til gården og møder en mand, som spørger ham, hvem han er. Gisle fortalte, hvad han mente, manden behøvede at vide, men det var ikke sandheden. Gisle tog en sten op og kastede den ud på den holm, som var der ved kysten, og bad bonden om at få sin søn til at gøre det samme, når han kom hjem. Så kunne han få opklaret, hvem han havde mødt. Men ingen kunne gøre ham det efter, og det viste sig da igen, at Gisle havde flere færdigheder end de fleste andre mænd. Så går Gisle tilbage til båden og ror ud omkring næsset og over Ørnefjord og derfra over den fjord, der skærer sig ind fra Ørnefjord og hedder Gejrtjovsfjord. Der bygger han et hus og slår sig ned for vinteren.

21

Det næste, der sker, er, at Gisle sender bud til sine svogre, Helge, Sigurd og Vestgejr, og beder dem tage til tinget og tilbyde forlig for sig, så han ikke vil blive dømt °fredløs. Bjartmarsønnerne tager til tinget, men kommer ingen vegne med forliget. Folk sagde, at de opførte sig dårligt, og at de var lige ved at græde, før det var overstået. De fortæller Torkel den Rige, hvad der er sket, og siger, at de ikke tør fortælle Gisle om hans fredløshed. Der skete ikke noget af betydning på tinget, andet end at Gisle blev dømt. Torkel den Rige opsøger Gisle og fortæller ham, at han er blevet dømt fredløs. Da kvad Gisle disse vers:

12. Aldrig var min
sag blevet
elendigt dømt
på Torsnæs,
hvis Véstens
hjerte havde
banket i brystet
på Bjartmars sønner.

13. Kvindens morbrødre
mistede modet,
da de skulle
være muntre.
Fjord-dagens ødere
opførte sig,
som var de ramt
af rådne æg.

Fjord-dags > gulds øder > mand

14. Det forlyder nordfra,
at mænd æreløst afsagde
tunge domme over
hav-solens uddeler.
Det vil brynjens bruger,
bølge-vej-dagens giver,
brutalt betale
Børk og Sten tilbage.

Hav-sols > gulds uddeler > mand

Brynjes bruger > mand (Gisle)

Bølge-vejs > havs dags > gulds giver > mand (Gisle)

Gisle spørger nu de to Torkeler, hvad han kan vente sig af dem. De siger begge, at de er villige til at skjule ham, men kun så længe de ikke lider tab på grund af det. Så rejser Torkel den Rige hjem.

Det berettes, at Gisle tilbringer tre år i Gejrtjovsfjord, undertiden hos Torkel Erikssøn. De næste tre år rejser han omkring på Island og opsøger °høvdinge, som han beder om støtte. Men på grund af den trolddom, som Torgrim Næb havde lagt i sejden, og den forbandelse, der fulgte med, lykkes det ham ikke at få nogen høvding til støtte sig, og selvom det undertiden forekom dem, at sagen kunne løses, kom der altid noget i vejen. Han var dog længe hos Torkel Erikssøn. Han havde da været fredløs i seks år. Derefter var han skiftevis på Øds gård i Gejrtjovsfjord og i et skjulested, han havde lavet sig nord for åen. Et andet skjulested havde han ved de stejle klipper syd for gården, og der var han også sommetider.

22

Da Børk hører dette, tager han hjemmefra og opsøger Ejolf den Grå, som dengang boede i Ørnefjord i Odderdal. Børk beder ham om at lede efter Gisle og dræbe ham i hans fredløshed og tilbyder ham tre hundrede øre i rent sølv for at gøre alt, hvad han kan, for at finde ham. Ejolf tager imod pengene og lover at ordne sagen.

Hos Ejolf var der en mand, som hed Helge og blev kaldt Spejder-Helge. Han var både hurtig til bens og skarpsynet, og han kendte alle fjordene. Han bliver sendt til Gejrtjovsfjord for at finde ud af, om Gisle er der. Han får øje på en mand, men ved ikke, om det er Gisle eller en anden. Han tager hjem og fortæller Ejolf, hvad han har set. Ejolf siger, at han er sikker på, at det må have været Gisle, og handler hurtigt og tager med seks mand til Gejrtjovsfjord, men ser ikke noget til Gisle og vender så hjem.

Gisle var en klog mand, som drømte meget og havde varselsdrømme. Alle kloge mænd er enige om, at Gisle er den, der næst efter Grette Asmundsøn har levet længst i fredløshed.

Det fortælles, at Gisle en nat et efterår, mens han opholdt sig på Øds gård, sov uroligt, og da han vågnede, spurgte hun, hvad han havde drømt.

Han svarer: »Der er to kvinder i mine drømme. Den ene er god mod mig. Den anden fortæller mig altid det ene værre end det andet og spår mig kun ondt. Lige nu drømte jeg, at jeg kom til et hus eller en °skåle, og det forekom mig, at jeg gik ind i huset, og derinde genkendte jeg mange af mine slægtninge og venner. De sad ved bålene og drak. Der var syv bål, nogle var næsten nedbrændte, mens andre lyste klart. Så kom min gode drømmekvinde ind og sagde, at det betød, hvor mange år jeg havde tilbage at leve i, og hun rådede mig til, at jeg, så længe jeg levede, skulle give afkald på den hedenske skik og ikke befatte mig med nogen form for °galder eller trolddom, men være god mod døve og halte og fattige og andre nødstedte. Længere var drømmen ikke.«

Så kvad Gisle nogle vers:

15. Bølge-ildens rige!
Jeg til en sal ankom,
hvor i syv bål brændte,
rigdoms Ejr! Jeg sørger.
Jeg så begge bænkes
skarer hilse venligt.
Digtets skaber hilste
enhver i hele huset. | <i>Bølge-ilds > gulds rige > kvinde</i>

<i>Rigdoms Ejr (gudinde) > kvinde</i>

<i>Digts skaber > skjald (Gisle)</i> |
| 16. Båndenes Vør sagde
til sværds gavmilde stolpe:
»Bemærk antallet af
bål, der brænder i salen.
Så mange år lever
du endnu,« sagde kvinden
til Skjoldunge-stormens
styrer; »kort er nu tiden.« | <i>Bånds Vør (gudinde) > kvinde</i>
<i>Sværd-stolpe > mand (Gisle)</i>

<i>Skjoldunge-storms > kamps styrer > mand (Gisle)</i> |
| 17. »Lig-ørnens legs åre!
Lær ej ivrigt af skjalde,
tag kun alt det gode,« | <i>Lig-ørns > ravns legs > kamps åre > mand (Gisle)</i> |

sagde Ides tales Nøma.
»Intet er værre,« siger
skibsvejens ild-giver,
»end kundskab om det onde,
skjoldets flammes prøver!«

Ides (jætte) tales > gulds Nøma (gudinde) > kvinde

Skibsvejs > havs ilds > gulds giver > mand

Skjolds flammes > sværds prøver > mand

18. »Undlad at opildne
til drab og dristighed
mellem kampens Njord'er;
du skal love mig dette.
Ring-deler! Hjælp de blinde,
husk det, skjoldets Balder.
Det er ondt at håne
og lemlæste halte.«

Kamps Njord (gud) > mand

Ring-deler > mand

Skjolds Balder > kriger

23

Nu skal det berettes, at Børk lægger hårdt pres på Ejolf. Han synes, at Ejolf ikke har gjort så meget ved sagen, som han ville have, og at han ikke har fået meget for de penge, han gav ham. Børk siger, at han er sikker på, at Gisle er i Gejrtjovsfjord, og giver den besked til de af Ejolfs mænd, som går bud imellem dem, at enten skal Ejolf lede efter Gisle, eller også tager han selv af sted. Der kommer hurtigt liv i Ejolf, og han sender Spejder-Helge tilbage til Gejrtjovsfjord. Denne gang har han proviant med og ligger på lur i en uge for at få øje på Gisle. Da Gisle en dag forlader sit skjulested, får han øje på ham og genkender ham. Han skynder sig tilbage til Ejolf og fortæller ham, hvad han har set.

Ejolf tager af sted med otte mand til Gejrtjovsfjord og kommer til Øds gård. De finder ikke Gisle der og leder nu i alle skovene efter ham, men finder ham ikke. De vender tilbage til Øds gård, og Ejolf tilbyder hende mange penge for at fortælle, hvor Gisles opholdssted er, men det vil hun under ingen omstændigheder. Så truer de med at lemlæste hende, men det nytter slet ikke, og de bliver nødt til at tage hjem. Hele turen bliver anset for vanærende, og Ejolf bliver hjemme om efteråret.

Men selvom Gisle ikke blev fundet, har han dog på fornemmelsen, at han vil blive fanget, eftersom der er kort afstand mellem ham og hans fjender. Gisle tager nu hjemmefra og rider hen til Strandene for at opsøge sin bror, Torkel, på Kvam. Han banker på døren til det rum, hvor Torkel ligger og sover, og han kommer ud og hilser på Gisle.

»Nu vil jeg vide,« siger Gisle, »om du vil hjælpe mig. Jeg forventer fuld støtte af dig. Jeg er i stor forlegenhed, og jeg har længe holdt mig fra at bede dig om hjælp.«

Torkel svarer som tidligere og siger, at han ikke vil yde ham nogen støtte, som kan give ham en retssag på halsen, men siger, at han vil give ham sølv og befordring, hvis han trænger til det, eller andet, som han før havde sagt.

»Jeg forstår nu,« sagde Gisle, »at du ikke vil yde mig støtte. Skaf mig tre hundrede alen vadmel, og trøst dig så med, at jeg fra nu af ikke oftere vil bede dig om hjælp.«

Torkel gør, hvad han beder om, og giver ham varer og noget sølv. Gisle siger, at han vil tage imod det, men tilføjer, at han ikke ville have været så smålig over for Torkel, hvis han havde været i hans sted.

Gisle er dybt bevæget, da de skilles. Han tager nu ud til Vadel til Gæst Odlejfssøns mor og kommer dertil før daggry og banker på døren. Torkel åbner døren. Hun tog ofte imod fredløse og havde et jordhus med en underjordisk gang. Den ene ende af gangen var ved åen, den anden under

hendes ildhus, og man kan endnu se spor af den.

Torgerd tager godt imod Gisle, »og jeg vil tilbyde dig at bo her i nogen tid, men jeg tror ikke, jeg kan give dig meget mere end kvindehjælp.«

Gisle siger, at han vil tage imod hjælpen, og tilføjer, at i betragtning af manglen på hjælp fra mændene vil det ikke være svært for kvinderne at gøre det bedre. Gisle opholder sig der om vinteren og blev intet sted behandlet bedre under sin fredløshed.

24

Da det bliver forår, tager Gisle tilbage til Gejrtjovsfjord. Han kunne ikke længere holde ud at være væk fra sin kone, Ød, så højt elskede de hinanden. Han opholder sig der i skjul hele sommeren, indtil det bliver efterår. Men da nætterne bliver længere, begynder Gisle at drømme igen. Den onde drømmekvinde kommer nu til ham, og han sover uroligt. Engang, da Ød spørger, hvad han har drømt, fortæller han hende det ved at kvæde et vers:

19. Skulle jeg blive gammel,
lyver mine drømme.
Syningens Sjøvn kommer *Synings Sjøvn (gudinde) > kvinde*
til mig, når jeg sover.
Spændets vogn! Det hindrer *Spandes vogn > kvinde*
mig ikke i at sove.
Øl-Nanna giver ikke *Øl-Nanna (gudinde) > kvinde*
rimsmæden grund til andet. *Rimsmed > skjald*

Nu fortæller Gisle, at den onde drømmekvinde tit kommer til ham og jævnligt tilsøler ham med blod og vasker ham i det og opfører sig afskyeligt. Så kvad han igen et vers:

20. Ikke alle drømme
varsler det gode,
om det jeg ord finder.
Guld-Gevn dræber glæden. *Guld-Gevn (gudinde) > kvinde*
Når jeg skal sove, kommer
kvinden. Smurt i menneskers
blod vasker hun manden
med sårenes strømme. *Sårs strøm > blod*

Og igen kvad han:

21. Jeg har atter fortalt
min drøm til mændene,
gulds Ejr, mit liv mistes. *Gulds Ejr (gudinde) > kvinde*
Ordknap var jeg ikke.
Værre vil det blive
for våbenstrids startere, *Våbenstrids starter > mand*
der gjorde mig fredløs,
hvis jeg bliver bister.

Nu er det roligt et stykke tid. Gisle tager tilbage til Torgerd og bor hos hende en vinter til. Den

følgende sommer tager han til Gejrtjovsfjord og opholder sig der til om efteråret. Så tager han igen hen til sin bror, Torkel, og banker på døren. Torkel vil ikke åbne, så Gisle rister runer på en kævle og kaster den ind i huset. Torkel ser kævlen, samler den op, kigger på den og rejser sig så op og går ud. Han hilser på Gisle og spørger ham om nyt.

Han siger, at han ikke har noget at berette. »Jeg opsøger dig for sidste gang, bror. Lad nu din hjælp være betydelig, og jeg skal gengælde dig ved aldrig mere at bede dig om støtte.«

Torkel svarer det samme som tidligere. Han tilbyder ham en hest eller en båd, men undslår sig al anden hjælp. Gisle tager imod tilbuddet om båden og beder Torkel hjælpe sig med at sætte den i vandet, hvilket han gør. Så giver han Gisle seks mål mad og hundred alen vadmel. Da Gisle er kommet om bord i båden, står Torkel på land.

Da sagde Gisle: »Nu tror du, at du har dit på det tørre. Du er ven med mange høvdinger og har intet at frygte, mens jeg er fredløs og har mange fjender. Men jeg kan fortælle dig, at du vil blive dræbt før mig. Nu skilles vi på en dårligere måde, end vi burde, og vi ses aldrig mere. Men du skal vide, at jeg ikke ville have behandlet dig, som du har behandlet mig.«

»Jeg er ligeglad med dine spådomme,« sagde Torkel, og dermed skiltes de.

Gisle ror ind til Hergilsø i Bredefjord. Der tager han dæksplanker, tofter, årer og alt, hvad der var løst indenbords, kæntrer båden og lader den drive til Næs. Da folk ser båden sønderslået og ilanddrevet, tror de, at han har taget båden fra sin bror, Torkel, og er druknet.

Så gik Gisle op til et hus på Hergilsø, hvor der boede en mand, som hed Ingjald. Hans kone hed Torgerd. Ingjald var Gisles fætter og var i sin tid sejlet sammen med ham til Island. Da de mødes, tilbyder han Gisle enhver form for hjælp og støtte, som han kan give ham, og det tager Gisle imod. Så er det roligt et stykke tid.

25

Hos Ingjald var der en træl og en trælkvinde. Trællen hed Svart, og trælkvinden Bodhild. Ingjalds søn hed Helge og var så stor en tåbe, som man kan være, og helt tosset. Man havde bundet en sten om halsen på ham, og han gik ude og åd græs som kreaturerne. Han blev kaldt Ingjaldstossen og var stor af vækst, næsten som en trolde.

Gisle er der nu den vinter og bygger en båd og laver mange andre ting for Ingjald. Men alt, hvad han lavede, var let genkendeligt, for han var mere fingernem end de fleste. Folk undrede sig over, at så meget af det, Ingjald ejede, var så vel forarbejdet, for Ingjald var ikke fingernem.

Gisle tilbragte altid somrene i Gejrtjovsfjord. Der går nu tre år på den måde, efter han havde haft sine drømme, og Ingjalds hjælp er ham en stor støtte. Folk finder nu alt dette mistænkeligt og mener, at Gisle må være i live

og opholde sig hos Ingjald og alligevel ikke var druknet, som man havde sagt. Folk snakker meget om, at Ingjald nu ejer tre både, som alle er vel byggede.

Rygtet kommer Ejolf den Fjendske for øre, og Helge bliver igen sendt af sted og kommer til Hergilsø. Gisle opholder sig altid i et jordhus, når der kommer folk til øen. Ingjald var en god vært og tilbød Helge at overnatte. Han blev der om natten.

Ingjald var en meget driftig mand. Han roede til søs hver dag, når vejret var til det. Næste morgen, da han er klar til at ro ud, spørger han Helge, om han ikke har travlt med at komme af sted, og hvorfor han bliver liggende. Helge sagde, at han følte sig utilpas, og stønnede og tog sig til hovedet. Ingjald beder ham så blive liggende ganske stille og ror ud på søen. Helge giver sig til at stønne højlydt.

Nu fortælles det, at Torgerd går over til jordhuset for at give Gisle morgenmad. Der var en skillevæg mellem forrådshuset, og der hvor Helge lå. Torgerd går ud af forrådshuset. Helge klatrer op på skillevæggen og ser, at der var sat mad frem til en mand, men i det samme kommer Torgerd

ind, og Helge vender sig så pludseligt, at han falder ned fra skillevæggen. Torgerd spørger, hvorfor han klatrer rundt på taget i stedet for at ligge stille.

Han siger, at han er så forpint af smerter i kroppen, at han ikke kan ligge stille. »Og jeg vil gerne have,« siger han, »at du hjælper mig i seng.«

Det gør hun og går så ud med maden. Men Helge står straks op og følger efter og ser, hvad der er på færde. Så går han tilbage og bliver liggende resten af dagen.

Om aftenen kommer Ingjald hjem og går hen til Helges seng og spørger, om han har det bedre. Han siger, at han er i bedring, og beder om befording fra øen næste morgen. Han bliver roet sydpå til Fladø, og derefter tager han sydpå til Torsnæs. Han fortæller Børk, at han har fundet ud af, at Gisle er hos Ingjald.

Børk gør sig derpå klar til at drage af sted med fjorten mand og sejler sydfra over Bredefjord. Samme dag ror Ingjald og Gisle ud til nogle fiskegrunde. Trællen og trælkvinden er med i en anden båd tæt ved nogle øer, der hedder Skutiløerne.

26

Nu så Ingjald en båd komme sejlende sydfra, og han sagde: »Der kommer en båd, og jeg tror, det er Børk den Tykke.«

»Hvad skal vi nu gøre?« sagde Gisle. »Lad os se, om du er lige så klog, som du er brav.«

»Jeg er ikke nogen vismand,« sagde Ingjald, »men jeg ved, at der må handles hurtigt. Lad os ro ind til øen, så hurtigt vi kan, og klatre op på Vadstenbjerg og forsvare os, så længe vi kan holde os på benene.«

»Jeg tænkte nok,« sagde Gisle, »at du ville komme med det råd, som bedst viser, hvor modig en mand du er. Men jeg ville lønne dig dårligt for al den hjælp, du har givet mig, hvis du dør for min skyld, og det skal ikke ske. Vi må finde på en anden ide. Du og trællen skal ro ind til øen, klatre op på klippen og gøre jer klar til at forsvare jer. De vil da tro, at manden sammen med dig er mig, når de sejler rundt om næsset. Jeg vil bytte tøj med trællen, som jeg har gjort en gang før, og blive i båden sammen med Bodhild.«

Ingjald gjorde, som Gisle rådede ham til, men det var tydeligt, at han var meget vred.

Da de skiltes, spurgte Bodhild: »Hvad skal vi nu gøre?«

Gisle kvad et vers:

22. Nu søger skjold-træet,
råd, kværnstenens støtte!
Fra Ingjald jeg må skilles.
Jeg lar' Søndres mjød flyde
og godta'r min skæbne,
bølge-ildens poppel,
uanset udfaldet,
og jeg sørger ikke.

Skjold-træ > mand

Kværnstens støtte > trælkvinde

Søndres (dværg) mjød > digtning

Bølge-ilds > gulds poppel > kvinde

Nu ror de sydpå mod Børk og hans mænd og lader som ingenting.

Gisle giver Bodhild besked om, hvordan de skal bære sig ad. »Du skal sige, at tossen er om bord, og jeg vil sidde i forstavnen og efterligne ham og vikle mig ind i fiskegarnene og undertiden hænge udenbords og te mig, så tosset jeg kan. Hvis de kommer et stykke forbi, vil jeg ro, så stærkt jeg kan, og forsøge at gøre afstanden mellem os så stor som mulig.«

Hun ror hen mod dem, men dog ikke helt hen til Børks båd, og lader som om hun søger efter en fiskegrund.

Nu kalder Børk på hende og spørger, om Gisle er på øen.

»Det ved jeg ikke,« siger hun, »men jeg ved, at der er en mand derovre, som overgår alle på øen både i vækst og fingernemhed.«

»Nå,« siger Børk. »Er Ingjald Bonde hjemme?«

»Han roede ud til øen for et stykke tid siden,« sagde hun, »og hans træl var sammen med ham, så vidt jeg ved.«

»Det kan ikke være rigtigt,« sagde Børk. »Det må have været Gisle. Lad os ro efter dem, så hurtigt vi kan.«

De andre svarede: »Tossen er underholdende,« og stirrede på Gisle. »Se, hvor tåbeligt han ter sig.«

De sagde, at Bodhild var ynkeligt stillet, at hun skulle trækkes med sådan en idiot.

»Det synes jeg også,« sagde hun. »Men jeg kan mærke, at I bare synes, det er latterligt, og slet ikke har medlidenhed med mig.«

»Lad os ikke tage os af sådan noget vås,« sagde Børk. »Vi skal videre.«

Så skilles de. Børk og hans mænd ror ind til øen og går i land. De får nu øje på mændene oppe på Vadstenbjerg og begiver sig derhen og synes, at de har heldet med sig. Men det er Ingjald og trællen, der er oppe på klippen.

Børk genkender hurtigt mændene og siger til Ingjald: »Nu vil jeg råde dig til at udlevere Gisle eller fortælle, hvor han er, din køter, som har skjult min brors drabsmand, selvom du er min fæstebonde. Du fortjener ikke bedre af mig end at blive dræbt.«

Ingjald svarer: »Jeg har kun dårlige klæder, og jeg vil ikke sørge, selvom jeg ikke når at få dem slidt helt op. Jeg vil hellere miste livet end ikke støtte Gisle og hjælpe ham i hans nød.«

Det siges, at Ingjald er den, der har hjulpet Gisle mest af alle, og at det er hans hjælp, der har været ham til størst nytte. Og man siger, at da Torgrim Næb udøvede sin sejd, forudsagde han, at intet skulle gavne Gisle, selvom folk holdt ham skjult på fastlandet. Det faldt ham ikke ind at nævne øerne, og derfor kunne Ingjald hjælpe ham længere tid end de fleste. Men det kunne ikke blive ved i det lange løb.

27

Børk mener, det vil være uklogt at angribe sin fæstebonde, Ingjald, så han og hans mænd tager op til gården for at søge efter Gisle. Som man kunne vente, finder de ham ikke. De tog nu rundt på øen og kom til en lille dal, hvor tossen lå og åd græs med en sten bundet om halsen.

Så siger Børk: »Ikke blot tales der meget om Ingjaldstossen, men han har også evne til at bevæge sig mere rundt, end jeg havde forestillet mig. Gisle er ikke her. Vi har båret os så dumt ad, at det ikke er til at holde ud at tænke på, og jeg ved ikke, hvordan vi kan få rettet op på det. Det må have været Gisle, der var i båden ved siden af os og efterlignede tossen, for han er dygtig til både det ene og det andet og kan efterabe andre som ingen anden. Det er en skam, hvis han slipper fra os, når vi er så mange. Lad os skynde os efter ham, så han ikke undslipper.«

De springer i båden og ror efter Gisle og Bodhild og trækker hårdt i arerne. De får øje på dem langt ude på sundet, og begge både ror fremad, så hurtigt de kan. Båden med den største bemanning vinder hurtigst frem, og de kommer omsider så tæt på, at da Gisle og trælkvinden har nået land, er Børk kommet på skudhold af ham.

Da siger Gisle til trælkvinden: »Nu skilles vores veje. Her er to guldringe. Du skal give den ene til Ingjald og den anden til hans kone, og sig til dem fra mig, at de skal give dig din frihed, og brug ringene som bevis. Jeg ønsker også, at Svart får sin frihed. Du har uden tvivl reddet mit liv, og jeg ønsker, at du skal belønnes.«

Så skilles de, og Gisle springer i land og løber op i en fjeldkløft på Hjordenæs. Trælkvinden

roede bort, så gennemsvædt af anstrengelse, at det dampede af hende.

Børk og hans mænd ror i land. Sag-Sten er den første, der springer fra båden og løber op for at lede efter Gisle. Da han kommer op i fjeldkløften, står Gisle med draget sværd og kløver hans hoved ned til skulderen, så han falder død til jorden. Børk og hans mænd går nu op på øen, men Gisle springer i vandet og vil svømme til fastlandet. Børk kastede et spyd efter ham; det ramte ham i læggen og skar sig igennem, og han fik et grimt sår. Gisle fjernede spyddet, men mistede sit sværd, for han var så udmattet, at han ikke kunne holde fast på det. Det var mørk nat, da han nåede land. Han løb op til skoven, for dengang var meget af landet skovbevokset. Børk og hans mænd ror i land og leder efter Gisle i forventning om at kunne omringe ham i skoven. Gisle er så udmattet og stiv, at han næsten ikke kan gå, og han er klar over, at han er omringet af Børks mænd på alle sider.

I et forsøg på at finde en udvej lister han sig i mørket ned til vandet og langs med vandkanten hen til Højsgård. Der møder han en bonde ved navn Ræv, som er meget snu. Ræv hilser på ham og spørger om nyt. Gisle fortalte alt, hvad der var hændt ham med Børk og hans mænd. Ræv havde en kone ved navn Alfdis. Hun var smuk, men meget hidsig og et rigtigt rivejern. Hun og Ræv passede godt sammen.

Da Gisle har fortalt Ræv sagernes sammenhæng, beder han ham om hjælp. »De vil snart være her,« sagde Gisle. »Jeg er i en slem knibe og har ikke mange på min side.«

»Jeg skal nok hjælpe dig, men på den betingelse,« sagde Ræv, »at jeg alene bestemmer hvordan, og du ikke blander dig i det.«

»Det tager jeg imod,« sagde Gisle. »Jeg kan ikke gå et skridt længere.«

»Kom så indenfor,« sagde Ræv, og de gik ind.

Så sagde Ræv til Alfdis: »Nu får du en ny sengekammerat.« Han tager nu alt sengetøjet af sengen og beder Gisle lægge sig i halmen. Så lægger han sengetøjet over ham, og Alfdis lægger sig oven på ham. »Der skal du blive foreløbig,« sagde Ræv, »uanset hvad der sker.«

Han beder nu Alfdis om at være så umedgørlig og arrig som muligt, »og hold dig ikke tilbage fra at sige alt det værste, du kan finde på, både af forbandelser og skældsord, mens jeg går ud og taler med dem og vælger mine ord, som det passer mig bedst.«

Da han nu igen går ud, ser han nogle mænd komme, og det er Børks følgesvende, otte mand stærk. Børk selv er blevet tilbage på gården Foså. Disse mænd var sendt ud for at lede efter Gisle og fange ham, hvis de fandt ham. Ræv er udenfor og spørger om nyt.

»Vi kan kun fortælle, hvad du sikkert allerede har hørt. Men ved du, hvor Gisle er?« sagde de. »Er han måske kommet her forbi?«

»For det første har han ikke været her,« sagde Ræv, »og for det andet ville han ikke være sluppet godt fra det, hvis han havde prøvet. Tror I virkelig, at jeg er mindre ivrig efter at dræbe Gisle, end I er? Så meget forstand har jeg, at jeg kan se, at der ville være vundet meget ved at stå sig godt med en mand som Børk og være hans ven.«

»Har du noget imod, at vi °ransager dit hus?« spurgte de.

»Naturligvis ikke,« sagde Ræv, »for så ved jeg, at I vil lede endnu grundigere andre steder, når I er sikre på, at han ikke er her. Gå bare ind, og led så grundigt, I kan.«

De går ind. Da Alfdis hører dem larme, spørger hun, hvad det er for en larm, og hvad det er for nogle tåber, der forstyrrer folk ved nattetid. Ræv bad hende om at beherske sig, men hun sagde mange grovheder og overfusede dem med så stygge skældsord, at de aldrig ville glemme dem. De ransagede alligevel stedet, men dog mindre grundigt, end de ville have gjort, hvis de ikke var blevet udsat for den slags skældsord fra husfruen. Derefter tager de af sted uden at have fundet noget og siger farvel til bonden og beder ham leve vel. Han ønsker dem en god rejse. De kommer så tilbage til Børk og er meget utilfredse med hele togtet og synes, at de har lidt stort mandetab og har høstet skam uden at opnå noget som helst.

Dette spredes straks over hele °herredet, og folk synes, at mændene ikke er kommet nogen vegne i deres nyttesløse eftersøgning. Børk tager nu hjem og fortæller Ejolf, hvordan det står til.

Gisle er hos Ræv en halv måned og tager derefter væk. Han og Ræv skiltes som gode venner. Gisle gav ham en kniv og et bælte, og det var værdifulde ting. Det var de sidste løse ejendele, han havde på sig.

Så tager Gisle til Gejrtjovsfjord til sin kone, og hans ry er vokset meget på grund af denne begivenhed. Det siges med rette, at der aldrig har været en dygtigere eller modigere mand end Gisle, men alligevel havde han ikke lykken med sig. Men nu til noget andet.

28

Nu skal det fortælles, at Børk tager til Torskefjordsting om foråret med et stort følge for at møde sine venner. Gæst tager vestfra fra Rødesand på Bardestrand, og det samme gør Torkel Surssøn. De kommer på hvert sit skib.

Da Gæst er rejseklar, kommer to drenge hen til ham. De var dårligt klædt og havde en stav i hånden. Folk bemærker, at Gæst har en hemmelig samtale med drengene, og at de beder ham om lov til at sejle med på hans skib, og det får de.

De tager nu med ham til Halstensnæs. Der går de i land og følger så vejen til Iorskefjordsting.

Der var en mand ved navn Halbjørn, som vandrede omkring og tiggede i herredet med mindst ti eller tolv mand i sit følge. Han satte en bod op for sig selv på tinget. Der tager drengene hen og beder om husly i hans bod og siger, at de er tiggere. Halbjørn siger, at han giver husly til enhver, som beder ham om det.

»Jeg har været her mange forår,« sagde han, »og jeg kender alle høvdinger og goder.«

Drengene siger, at de gerne vil tage imod hans omsorg og belæres af ham. »Vi er meget nysgerrige efter at se de stormænd, som der går så mange historier om.«

Halbjørn sagde, at de kunne gå med ham ned til stranden, for han genkendte straks hvert eneste skib, som ankom, og kunne fortælle, hvem der ejede det. De takkede ham for hans venlighed, og de går nu ned til stranden og ud i vandkanten for at se skibene sejle mod land.

Da sagde den ældste dreng: »Hvem tilhører det skib, som kommer sejlen ind nu?«

Halbjørn sagde, at det tilhørte Børk den Tykke.

»Og hvem sejler bagefter?«

»Gæst den Spage,« sagde han.

»Men hvem sejler bagefter ham og lægger til ved rundingen af fjorden?«

»Det er Torkel Surssøn.«

De ser, at Torkel går i land og sætter sig ned, mens hans folk flytter varerne fra skibet så langt op på land, at vandet ikke kan nå derop ved højvande, og Børk °tjælder deres bod. Torkel havde en °gårdsk hat på hovedet, en grå skindkappe med et guldspænde på skulderen og et sværd i hånden. Så går Halbjørn sammen med drengene over til, hvor Torkel sidder.

Nu tager den ældste af drengene ordet og siger: »Hvem er den fornemme mand, som sidder her? Jeg har aldrig set så smuk eller fornem en mand.«

Han svarer: »Du vælger dine ord godt. Jeg hedder Torkel.«

Drengen siger: »Det er et meget flot sværd, du holder i hånden. Må jeg få lov til at se det?«

Torkel svarer: »Det er et meget besynderligt spørgsmål, men for min skyld gerne,« og rækker det til ham.

Drengen tog sværdet, gik lidt til siden, løsnede fredsbåndene og drog sværdet.

Da Torkel så det, sagde han: »Jeg gav dig ikke lov til at drage sværdet.«

»Det bad jeg heller ikke om lov til,« siger drengen og svinger sværdet og hugger det i halsen på Torkel, så hovedet ryger af.

Da det er sket, springer Halbjørn Tigger straks op. Drengen kaster det blodige sværd fra sig, griber sin stav og løber væk sammen med Halbjørn og de andre. Tiggerne blev næsten ude af sig selv af skræk og løb op til boden, som Børk var ved at tjælde. Folk stimlede sammen om Torkel, og ingen lod til at vide, hvem der havde begået ugerningen. Børk spørger, hvad den larm og råben henne hos Torkel skal betyde, lige da Halbjørn og de andre femten tiggere kommer løbende forbi boden. Den yngste af drengene hed Helge, men ham, der havde begået drabet, hed Berg. Det var Helge, der svarede: »Jeg ved ikke, hvad de snakker om, men jeg tror, de skændes om, hvorvidt Vésten efter sin død kun efterlod sig døtre, eller om han også havde en søn.«

Halbjørn løb hen til sin bod, og drengene løb til en skov i nærheden, og de blev ikke fundet.

29

Mændene løber nu hen til Halbjørns bod og spørger, hvad der er sket. Tiggerne fortæller, at to unge drenge havde sluttet sig til deres flok, og siger, at drabet var kommet fuldstændigt bag på dem, og at de intet kendte til drengene. Men de beskriver drengenes udseende og fortæller, hvad de havde sagt. Børk mener at kunne forstå af Helges ord, at det må være Vestens sønner. Så går han hen til Gæst og rådfører sig med ham om, hvad de skal gøre.

Børk siger: »Jeg har større ansvar end nogen anden for at tage mig af sagen om drabet på min svoger, Torkel. Vi mener ikke, det er usandsynligt, at det er Véstens sønner, som har begået drabet, for vi kender ikke andre end dem, der kan have et mellemværende med Torkel. Det er muligt, at de er sluppet væk denne gang. Giv mig et råd om, hvordan sagen skal gribes an.«

Gæst svarer: »Jeg ved, hvad jeg ville gøre, hvis det var mig, der havde begået drabet. Jeg ville bruge det kneb at opgive et falsk navn, så hvis en sag blev rejst mod mig, ville den være ugyldig,« og Gæst fraråder stærkt at rejse sagen.

Folk er sikre på, at Gæst er i ledtog med drengene, for han er i familie med dem. De opgiver og lader sagen falde. Torkel bliver højlagt efter gammel skik. Der sker ikke mere på det ting, og mændene tager hjem.

Børk er lige så misfornøjet med denne rejse som med de andre og høster desuden skam og vanære af sagen.

Drengene rejser videre, indtil de kommer til Gejrtjovsfjord, og tilbringer ti døgn udendørs. Ved nattetid kommer de til Ød, mens Gisle opholder sig der, og banker på. Ød åbner og hilser på dem og spørger om nyt. Gisle lå i sin seng i jordhuset, og hun ville have hævet stemmen, hvis han skulle passe på. De fortalte hende nu om drabet på Torkel og om, hvordan sagerne forholdt sig, og også hvor længe de havde været uden mad.

»Jeg vil sende jer over bjergkammen til Mosdal til Bjartmars sønner,« sagde Ød. »Jeg skal give jer proviant med og kendetegn, som sikrer, at de vil skjule jer, og det gør jeg, fordi jeg ikke har lyst til at bede Gisle beskytte jer.«

Drengene løber ud i skoven, hvor de ikke kan findes, og nyder maden, for de havde måttet undvære mad i lang tid. Da de var mætte, lagde de sig til at sove, for de var meget trætte.

30

Om Ød skal det berettes, at hun går ind til Gisle og siger: »Det betyder meget for mig, hvordan du forholder dig til den sag, og om du vil vise mig mere ære, end jeg er værd.«

Han afbrød hende og sagde: »Jeg ved, at du vil fortælle mig om drabet på min bror, Torkel.«

»Ja,« sagde Ød. »Drengene er kommet for at bede om, at I holder sammen. De synes ikke, de har nogen anden, de kan stole på.«

Han svarer: »Jeg ville ikke kunne holde ud at se min brors drabsmænd og være sammen med

dem,« og springer op for at drage sit sværd og kvæder et vers:

23. Mon ikke Gisle trækker
det skarpe sværd af skeden.
Mænds slægter skal vide, *Mænds slægter > mand*
jeg venter på chancen.
Fra tingets sejrs-træer *Sejrs-træ > mand*
meddeler sværds pryder, *Sværds pryder > mand (Gisle)*
at Torkel er myrdet.
Jeg kæmper til døden.

Ød fortalte, at de var taget af sted, »for jeg havde forstand nok til ikke at risikere at lade dem blive her.«

Gisle sagde, at det var bedst, de ikke mødtes. Han falder hurtigt til ro, og så er det roligt igen.

Det siges, at der nu ikke er mere end to år tilbage af den tid, drømmekvinden sagde, han ville leve. Som tiden går, opholder Gisle sig i Gejrtjovsfjord, og alle hans drømme og hans urolige søvn vender tilbage. Den onde drømmekvinde kommer jævnligt til ham, undertiden dog også den gode.

En nat drømmer Gisle, at den gode drømmekvinde kommer til ham. Hun kommer ridende på en grå hest og tilbyder ham at tage med til sin bolig, og det tager han imod. De kommer til et hus, der ligner en hal, og hun fører ham ind i huset. Han ser, at der er hynder på bænkene, og at alt er godt udstyret. Hun beder ham blive der sammen med hende og føle sig tilpas. »Her skal du tage hen, når du dør,« siger hun, »og nyde rigdom og lykke.«

Så vågner han og kvæder nogle vers om det, han har drømt:

24. Sy-Løk bød lovkvadets
pryder at ride sammen
hjem på sin grå ganger.
Hun var venlig mod manden.
Jeg husker, hun sagde,
hornflodens hældende
sols stolpe, at hun ville
helt helbrede skjalden. *Horn-flods > øls hældende stolpe > kvinde*

Han kvad videre:

25. Hav-ilds dyrebare °dis
ledte drapens styrer
til en seng med puder,
det glemmer jeg ikke.
Den kloge sy-Nøma *Sy-Nøma (gudinde) > kvinde*
førte mig derhen.
En blød seng fik skjalden.
Jeg så ingen huller.
26. »Her skal du dø,« sagde
ring-Hild til kvads kender,
»spyddenes træ, sammen
med mand-fælders Fulla. *Ring-Hild > kvinde*
 Spyds træ > mand
 Mand-fælders > Odins (?); Fulla (gudinde) > valkyrie

Hjelmens Ul! Du kommer
til at besidde alle
skatte og mig også.
Orm-landet gør os rige. «

Hjelms Ul (gud) > mand

Orm-land > guld

31

Det fortælles, at Spejder-Helge igen blev sendt til Gejrtjovsfjord for at spionere. Folk mener, at Gisle opholder sig der. Med Helge var der en mand, der hed Håvard. Han var kommet til Island tidligere på sommeren og var en slægtning af Gæst Odlejfssøn. De blev sendt ud i skoven for at hugge tømmer, og selvom det tilsyneladende var meningen med turen, var det bare et påskud for at lede efter Gisle og se, om de kunne finde hans skjulested. En dag hen imod aften så de ild på klippeskråningen syd for elven. Solen var ved at gå ned, men det var bælgmørkt.

Så spørger Håvard Helge, hvad de skal gøre. »Du er,« siger han, »mere vant til sådan noget.«

»Der er kun én ting at gøre,« siger Helge, »nemlig at rejse en varde på højen, som vi står på nu, så vi kan finde stedet igen, når det bliver lyst. Der er ikke langt fra varden over til klippeskråningen.«

Det er, hvad de beslutter at gøre. Da de havde rejst varden, sagde Håvard, at han var så søvnig, at han ikke orkede andet end at sove. Det gør han så. Men Helge holder sig vågen og gør varden færdig. Da han er færdig, vågner Håvard og beder så Helge sove og siger, at han vil holde sig vågen. Så sover Helge et stykke tid, og mens han sover, går Håvard i gang og fjerner hele varden og spreder stenene i ly af nattemørket. Da han har gjort det, tager han en stor sten og kaster den ned på klippen lige ved Helges hoved, så jorden ryster. Helge springer op og bliver helt skrækslagen og forfærdet og spørger, hvad der er sket.

Håvard siger: »Der er en mand i skoven. Der er kommet mange af den slags sten i nat.«

»Det må være Gisle,« siger Helge, »og han må have opdaget os. Du må kunne forstå, min ven, at vi bliver fuldstændigt knust, hvis sådan en sten rammer os. Der er ikke andet at gøre end at se at komme væk hurtigst muligt.«

Helge løber nu, så stærkt han kan, men Håvard går bagefter og beder Helge om ikke at løbe så langt foran, men det ænser Helge ikke og løber, så hurtigt benene kan bære ham. Til sidste når de begge ned til båden, går om bord, stikker årerne i vandet og ror, så hurtigt de kan, og standser ikke, før de kommer hjem til Odderdal. Helge fortæller, at han nu er klar over, hvor Gisle opholder sig.

Ejolf reagerer hurtigt og tager straks af sted med elleve mand, og Helge og Håvard følger med. De kommer til Gejrtjovsfjord og gennemsøger hele skoven for at finde varden og Gisles skjulested, men finder ingen af delene. Ejolf spørger Håvard, hvor de rejste varden.

Han svarer: »Det ved jeg ikke, for jeg var så søvnig, at jeg ikke lagde mærke til ret meget omkring mig, og desuden var det Helge, som rejste varden, mens jeg sov. Jeg tror, at Gisle fik øje på os og fjernede varden, da det blev lyst, og vi var taget væk.«

Da sagde Ejolf: »Vi har ikke heldet med os i denne sag, så lad os nu vende om.«

Det gør de, men Ejolf siger, at han først vil opsøge Ød.

De kommer til gården og går ind, og Ejolf sætter sig for endnu en gang at tale med Ød.

Han siger således: »Jeg vil slå en handel af med dig, Ød. Du fortæller mig, hvor Gisle er, og jeg giver dig de tre hundrede øre i sølv, som jeg har fået for hans hoved. Du vil ikke være til stede, når vi tager livet af ham. Jeg skal også sørge for et giftermål til dig, som på enhver måde vil blive bedre, end det du har haft. Du må tænke på, hvor upraktisk det er for dig at bo i denne øde fjord og aldrig få slægtninge og venner at se på grund af Gisles uheld.«

Hun svarer: »Jeg tror ikke, at vi kan blive enige om, at du kan finde et giftermål, jeg vil være lige så glad for, som det jeg har. Men det er alligevel så sandt, som det er sagt, at penge er den

bedste trøst efter en afdød, så lad mig se, om disse penge er så mange og så gode, som du siger.«

Han hælder nu pengene ud i skødet på hende, og hun holder dem, mens han tæller og forklarer deres værdi. Gudrid, hendes fosterdatter, begynder at græde.

32

Så går Gudrid ud til Gisle og siger til ham: »Min fostermor har mistet forstanden og vil forråde dig.«

Gisle sagde: »Vær ved godt mod, for min død vil aldrig blive forårsaget af et bedrageri fra Ød.«
Og han kvad et vers:

27. Fjord-elgens mænd siger halssmykkets Lin skjulte for manden sine tanker, lumske som skibs-landet. Men slange-gulvets land, ved jeg, græder. Bølge-ilds birk kan ikke bebrejdes, hvad hændte.	<i>Fjord-elgs > skib Halssmykkes Lin (gudinde) > kvinde Skibs-land > hav Slange-gulvs > gulds land > kvinde Bølge-ilds > gulds birk > kvinde</i>
---	---

Så går pigen hjem og siger ikke, hvor hun har været.

Ejolf har da talt sølvpengene, og Ød siger: »Pengene er på ingen måde færre eller ringere, end du sagde, og du mener vel, at jeg har ret til at gøre med dem, som jeg vil?«

Ejolf bliver glad for at høre det og siger, at hun bestemt kan bruge dem, som hun vil.

Ød tager pengene og lægger dem i en stor pung. Så rejser hun sig op og slynger pungen med sølvet mod Ejolfs næse, så blodet sprøjter ud over ham, og siger: »Det er, hvad du får for din godtroenhed og al den ulykke, den har medført. Der var ingen chance for, at jeg ville udlevere min husbond til dig, din skurk. Det er, hvad du får for din fejhed og vanærende opførsel. Husk, så længe du lever, din usling, at en kvinde har slået dig. Og det, uden at du opnåede noget som helst.«

Da sagde Ejolf: »Grib køteren, og dræb den, selvom det er en tæve.«

Håvard sagde da: »Vores tur er gået dårligt nok i forvejen, selvom vi ikke begår sådan en °niddingsdåd, så rejs jer, mænd, og lad ham ikke få lov til det.«

Ejolf sagde: »Sandt er det gamle ordsprog: Det er værst at blive svigtet af sine egne.«

Håvard var en vellidt mand, og der var mange, som var klar til at støtte ham i den sag og ligeledes ville forhindre Ejolf i at udøve en skændselsgerning, og han måtte derfor finde sig i sit nederlag og trække sig tilbage.

Men inden Håvard gik ud, sagde Ød: »Det ville ikke være rigtigt ikke at give dig det, som Gisle skylder dig. Her er en fingerring, som jeg vil have, at du skal tage.«

»Jeg ville ikke have krævet nogen betaling,« siger Håvard.

»Jeg ønsker alligevel at betale dig,« siger Ød.

I virkeligheden gav hun ham guldringen for hans hjælp. Håvard skaffer sig en hest og rider sydpå til Strand til Gæst Odlejfssøn, for han vil ikke længere være sammen med Ejolf. Ejolf tager hjem til Odderdal og er yderst misfornøjet med sin rejse, og folk syntes da også, at den havde været meget vanærende.

33

Som sommeren går, opholder Gisle sig i sit jordhus, er varsom og vil ikke tage væk. Han synes

ikke, at der er flere skjulesteder. Desuden er alle de år gået, der var givet ham i drømme.

Det sker igen en nat i løbet af sommeren, at Gisle sover uroligt. Da han vågner, spørger Ød, hvad han har drømt.

Han siger, at den onde drømmekvinde kom til ham og sagde: »Nu skal jeg ændre alt, hvad den gode drømmekvinde har sagt til dig, og jeg vil sørge for, at intet af det, hun har lovet dig, skal blive til noget for dig.«

Da kvad Gisle et vers:

28. »I skal ej sammen leve,«
sagde øsekarrets ahorn.
»Jeg vil bringe
jer kærligheds kummer.
Menneskers almægtige
har sendt dig ud alene
for at blive bekendt
med en anden verden. «

Øsekars ahorn > kvinde

Menneskers almægtige > Gud

»Jeg drømte også,« sagde Gisle, »at den samme kvinde kom til mig og bandt en blodig hue om mit hoved, men først vaskede hun mit hoved i blod og hældte det så over mig, så jeg var blodig over det hele.«

Gisle kvad et vers:

29. Jeg drømte, at guldets
Trud med Odins flammers
skum fra sværd-brønden
skyllede mit hoved.
Derfor var falke-vejen
båls gudindes hænder
blodige af hånd-ildens
bortøders sår-byge.

Gulds Trud (gudinde) > kvinde
Odins flammes > sværds skum > blod

Falke-vejs > hånds båls > gulds gudinde > kvinde

Hånd-ilds > gulds bortøder > mand
Sår-byge > blod, dvs. mands (Gisles) blod

Og igen kvad han:

30. Jeg drømte, at kampens
ilds vogtende Gøndul
satte en blodig hue
på mit lodne hoved.
Hænderne på hende
drev af sværdets regnvejlr.
Så vækkede syningens
Såga mig af drømmen.

Kamps ilds > sværds vogtende Gøndul (valkyrie) > kvinde

Sværds regnvejr > blod
Synings Såga (gudinde) > kvinde

Nu bliver det så voldsomt med Gisles drømme, at han bliver mørkerød og ikke tør være noget sted alene. Så snart han lukker sine øjne, viser den samme kvinde sig for ham. En nat sov Gisle igen uroligt. Ød spurgte ham, hvad han havde set.

»Jeg drømte,« siger Gisle, »at nogle mænd kom imod os. Ejolf var blandt dem og mange andre. Vi mødtes, og jeg ved, at de angreb. En af dem kom først, højt hylende, og jeg drømte, at jeg huggede ham midt over, og at han havde ulvehoved. Derpå var der mange, der angreb mig. Men jeg

havde skjoldet i hånden og forsvarede mig længe.«

Gisle kvad da et vers:

31. Jeg mærked', at mine
fjender gik til angreb.
Jeg var i mindretal,
men faldt ikke hurtigt.
Jeg skaffed' ligdele
til veje for raven,
men dit smukke favntag
farvedes rødt af blodet.

Og igen kvad han:

32. De kunne ikke knuse
skjaldens skjold med deres
gjaldende sværd. Skjoldet
gav mig beskyttelse.
Jeg kæmpede tappert,
indtil de, der vil dræbe
mig, fik mig overmandet.
Højt lød sværdenes bulder.

Sværd's bulder > kamp

Og igen kvad han:

33. En mand, jeg fælded',
inden ravnens trøstere
fik ramt mig. Lig-bækkens
høg fik Munins føde.
Selv skar sværdsæggen
mandsben i stykker.
Guldets giver misted'
benene. Jeg fik æren.

*Ravns trøster > kriger
Lig-bæks > blods høg > ravn
Munins (ravns) føde > lig*

Gulds giver > mand

Nu bliver det ud på efteråret, og det tager ikke af med drømmene, det tager snarere til. En nat sov Gisle igen uroligt. Ød spurgte ham igen, hvad han havde set i drømme. Gisle kvad et vers:

34. Jeg drømte, at blod rendte
ned til begge sider.
Jeg må udholde
sår-søens strabadser.
Gulds bære-Lovn, sådan
drømmer jeg i søvne.
Folk har dømt mig skyldig.
Jeg afventer spyd-stormen.

Sår-sø > blod

Gulds bære-Lovn (gudinde) > kvinde

Spyd-storm > kamp

Og igen kvad han:

35. Jeg drømte, at lig-nettets
hersker blod-farved'
begge mine ranke
skuldre med hvas klinge.
Mit livshåb falmede
ved lig-fugles føders
hadske angreb. Jeg søger,
urternes Vør, lindring.
- Lig-nets > skjolds(?) hersker > mand*
- Lig-fugles > ravnens føder > mand*
- Urternes Vør (gudinde) > kvinde*

Og igen kvad han:

36. Jeg drømte, at skjoldets
troldkvinders rystere
huggede mine hænder
af med brynjens skade.
Jeg drømte videre,
at min hjelmstub kløvedes.
Sytråds Syn! Sværd-munden
gabte om min isse.
- Skjolds troldkvindes > økses ryster > mand*
- Hjelmstub > hoved*
- Sytråds Syn (gudinde) > kvinde*

Og igen kvad han et vers:

37. Jeg drømte, at sølvbåndets
Sjovn stod grædende over
mig, den kyse-klædte
Gerd havde våde øjne.
Bølge-ildens Njörun
forbandt skyndsomt sårene.
Hvad mon, dejlige kvinde,
drømmen for mig varsler?
- Sølvbåndets Sjovn (gudinde) > kvinde*
- Kyse-klædte Gerd > kvinde*
- Bølge-ilds > gulds Njörun (gudinde) > kvinde*

34

Gisle er hjemme den sommer, og alt er roligt. Så kommer den sidste sommernat. Det fortælles, at Gisle ikke kunne sove, og det kunne de to andre heller ikke. Det var blikstille, og der var meget rimfrost. Så siger Gisle, at han vil tage fra huset og hen til sit skjulested syd for klipperne og prøve, om han kan falde i søvn der. De tager alle tre af sted, og kvinderne er iført lange kjortler, som laver spor på den rimdækkede jord. Gisle havde en stav, som han ristede runer på, og spånerne faldt ned på jorden.

De kommer til skjulestedet. Gisle lægger sig ned og vil se, om han kan sove, mens kvinderne våger. Han slumrer ind og drømmer, at nogle lemminger, større end hanryper, kommer til huset. De skriger ondt og er indsmurte i blod.

Da spurgte Ød, hvad han havde drømt.

»Det var heller ikke gode drømme nu,« sagde Gisle og kvad et vers:

38. En lyd mig nåede
fra blod-salens hjemsted,
hør-Bil, da vi skiltes.
- Blod-sals > hjertes hjemsted > bryst*
- Hør-Bil (gudinde) > kvinde*

Jeg skænker dværge-drikken.	<i>Dværge-drik > skjaldemjød³</i>
Sværd-røstens stolpe	<i>Sværd-røst > kamps stolpe > mand (Gisle)</i>
hørte to hanrypers	
hårde hug. Bue-duggen	<i>Bue-dug > kamp</i>
vil komme til manden.	

I det samme hører de stemmer. Det er Ejolf, som er kommet dertil med fjorten mand. De var først kommet til huset og havde set sporene på den rimfrosne jord og derved fået en vejviser. Da de tre får øje på mændene, går de op på klipperne, hvor det er lettest at forsvare sig. De to kvinder har hver en stor kæp i hånden. Ejolf og hans mænd er neden for klipperne.

Ejolf sagde da til Gisle: »Jeg vil råde dig til ikke at trække dig længere bort og ikke lade dig jage, som feje folk gør. Du har ry for at være en stor helt. Vi har ikke truffet hinanden ofte, men jeg håber, at det her bliver vores sidste sammentræf.«

Gisle svarer: »Gå du mandigt til angreb, for jeg skal nok lade være med at trække mig længere tilbage. Det tilkommer også mest dig at begynde, for du har et større udestående med mig, end mændene i dit følge har.«

»Det skal du ikke bestemme,« siger Ejolf. »Jeg ordner mit mandskab, som det passer mig.«

»Det forbavser mig ikke,« siger Gisle, »at en usling som dig ikke tør indlade sig på kamp med mig.«

Ejolf siger da til Spejder-Helge: »Du ville vinde megen berømmelse, hvis du som den første klatrede op på klipperne til Gisle. Den bedrift ville blive husket længe.«

»Jeg har tit bemærket,« siger Helge, »at du som regel vil have andre foran dig, når der er fare på færde. Men siden du ægger så stærkt til det, så skal jeg forsøge, men så må du også modigt følge efter mig som den næste, hvis du da ikke er en ren kujon.«

Helge finder, hvad han synes er den bedste vej op, og har en stor økse i hånden. Gisle var også udstyret med en økse og havde et sværd og et skjold ved siden. Han var iført en grå kappe og havde et reb bundet om livet. Nu tager Helge tilløb og springer op på klipperne til Gisle. Han vender sig mod Helge, svinger sværdet og hugger ham på lænden, så han går midt over, og de to dele falder hver for sig ned fra klipperne. Ejolf klatrede op et andet sted, hvor Ød kom imod ham og slog ham over hånden med sin kæp, så kraften gik af ham, og han tumlede ned igen.

Da sagde Gisle: »Jeg har længe vidst, at jeg var godt gift, men alligevel vidste jeg ikke før nu, hvor godt gift jeg var. Alligevel var din hjælp mindre, end du ville og ønskede, selvom dit angreb var godt, for jeg ville have sendt begge mændene den samme vej.«

35

Så springer to mand til for at holde Ød og Gudrid fast, og de ser ud til at have rigeligt at gøre. Tolv mand går nu til angreb på Gisle og klatrer op ad klipperne. Men han forsvare sig så godt med både med sten og våben, at han siden fik stort ry af det.

En af Ejolfs følgesvende løber nu frem og siger til Gisle: »Læg dine fine våben, og giv både dem og din kone, Ød, til mig.«

Gisle svarer: »Du bliver nødt til at kæmpe for dem, for du er ikke god nok til dem, hverken mine våben eller min kone.«

Manden stikker til Gisle med et spyd. Men Gisle hugger igen og slår spyddet af skaftet, og hugget er så kraftigt, at øksen rammer klippen, og det ene hjørne brækker af. Han kaster så øksen fra sig, griber sværdet og kæmper med det og beskytter sig med skjoldet. Mændene angriber nu

³ At skænke skjaldemjød vil sige 'at digte'.

kraftigt, men han forsvarer sig godt og tappert. De tørner hårdt sammen, og Gisle dræber to mænd til, så nu er der fire, der er faldet.

Ejolf opfordrer dem til at kæmpe så modigt som muligt. »Vi lider store tab,« siger han, »men det betyder intet, hvis belønningen er stor.«

Da de mindst venter det, drejer Gisle rundt og springer fra klipperne op på den skrænt, som hedder Enhammer. Der vender han sig og forsvarer sig. Dette overrumplede dem. De synes nu, at deres stilling er meget vanskelig med fire mand døde og andre sårede og udmattede. Der bliver derfor en pause i kampen. Så opdigner Ejolf sine mænd meget stærkt og lover dem værdifulde belønninger, hvis de kan overmande Gisle. Ejolf havde et udsøgt mandskab, hvad angår mod og styrke.

36

En mand ved navn Sven var den første til at angribe Gisle. Gisle hugger til ham og kløver hans hoved ned til skuldrene og kaster ham ned fra skrænten. De andre tvivler på, om der er en ende på hans evne til at dræbe.

Gisle sagde da til Ejolf: »Jeg så gerne, at de tre hundrede øre sølv, som du har fået for mit hoved, kommer til at koste dig meget dyrt, og at du gerne ville have givet tre hundrede øre sølv i tillæg for, at vi aldrig havde truffet hinanden. Du vil komme til at høste skam for dit mandetab.«

Nu rådslår de med hinanden og bliver enige om, at selvom det vil koste deres liv, vil de ikke vende om. De går nu løs på ham fra to sider. Forrest er Ejolf med sine °frænder Tore og Tord. De var meget tapre mænd. Kampen er både hård og voldsom, og de får givet ham nogle sår med deres spyd, men han forsvarer sig med stor kraft og tapperhed. De bliver hårdt medtagne af stenkast og stærke hug, og ingen af dem undgik at blive såret, for Gisle ramte aldrig ved siden af med sine hug. Nu angriber Ejolf og hans frænder ham hårdt. De indser, at det gælder deres ære og værdighed og stikker så til ham med deres spyd, indtil hans indvolde falder ud, men Gisle svøber skjorten om indvoldene og binder rebet om forneden. Så sagde Gisle, at de skulle vente lidt, »for nu får I den ende på sagen, som I ønsker.«

Han kvad da et vers:

39. Smukke guldets Fulla,
som ansporer manden,
skal høre om mordet
hos sin tapre husbond.
Jeg er tilfreds, selvom
sværdægge mig sårer.
Min far lod mig arve
den velstøbte klinge.

Gulds Fulla > kvinde

Det er Gisles sidste vers. Så snart han har kvædet verset, springer han ned fra skrænten og hugger sværdet i hovedet på Ejolfs frænde Tord og kløver ham ned til bæltestedet. Gisle selv falder ned over ham og dør på stedet. Alle Ejolfs følgesvende var hårdt sårede. Da Gisle døde, havde han så mange og store sår, at der syntes at være noget enestående ved det. De sagde, at han aldrig veg tilbage, og at de ikke kunne se, at hans sidste hug var svagere end det første.

Her ender nu Gisles liv, og alle er enige om, at han var en yderst modig mand, selvom han ikke i alle henseender var en lykkelig mand.

Så trækker de ham ned fra skrænten og tager sværdet fra ham. De begraver ham der under stenene og går ned til vandet. Ved vandkanten døde den sjette mand. Ejolf tilbød Ød at tage med

dem, men hun afslog.

Efter dette tager Ejolf og hans mænd hjem til Odderdal, og samme nat døde den syvende mand. En ottende dør efter at have været sengeliggende med sine sår i tolv måneder. Resten af de sårede overlevede, men høstede kun vanære. Alle er enige om, at aldrig har en mand forsvaret sig så berømmeligt som Gisle, så vidt man med sikkerhed ved.

37

Nu tager Ejolf sydpå med elleve mand for at opsøge Børk den Tykke. Han fortalte ham nyhederne og alt, hvad der var sket.

Børk blev glad over at høre dette og bød Tordis at tage godt imod Ejolf. »Husk den store kærlighed, du havde til min bror, Torgrim, og vær venlig mod Ejolf.«

»Jeg vil græde over min bror Gisle,« siger Tordis. »Mon ikke man har vist Gisles drabsmand tilstrækkelig gæstfrihed, hvis han bliver budt på grød?«

Om aftenen, da hun bærer maden frem, lader hun skålen med skeerne falde. Ejolf havde stillet det sværd, Gisle havde ejet, mellem bænken og sine ben. Tordis genkender sværdet, og idet hun bøjer sig ned for at samle skeerne op, griber hun om sværdet og hugger til Ejolf for at jage det igennem ham. Hun lagde ikke mærke til, at håndtaget vendte opad, og stødte imod bordet. Stødet ramte lavere, end hun havde planlagt, så sværdet ramte ham i låret, og han fik et dybt sår. Børk griber Tordis og vrister sværdet fra hende. De andre springer alle op og skyder bordene med mad fra sig. Børk overlod det til Ejolf at bestemme °boden for det, og han krævede fuld mandebod, men sagde, at han ville have krævet mere, hvis ikke Børk havde reageret på den måde.

Tordis udpeger sig nu vidner og erklærer sig for skilt fra Børk og siger, at hun aldrig mere vil dele seng med ham, og hun stod fast ved sine ord. Hun flyttede så til Tordissted ude på Ør. Børk bliver boende på Helgefjeld, indtil Snorre gode fik ham drevet væk, og derefter boede han i Glaråskovene. Ejolf tager hjem og er utilfreds med sin færd.

38

Véstens sønner tager hen til deres slægtning Gæst og beder ham indtrængende om at hjælpe dem udenlands sammen med deres mor, Gunhild, Gisles enke, Ød, og Gudrid Ingjaldsdatter samt hendes bror, Gejrmund. De sejler alle udenlands fra Hvidå. Gæst betalte for deres rejse.

De var kun kort tid undervejs, før de kom til Norge.

Berg og to andre mænd går på gaden i en købstad og leder efter logi. De møder to mænd. Den ene, der var ung og høj af vækst, var i °skarlagensklæder. Han spurgte Berg, hvad han hed. Han nævnte sit virkelige navn og sin slægt, for han regnede med, at han snarere ville nyde fordel af det, end han ville undgælde for sin fars navn. Men manden i skarlagensklæderne drog sit sværd og dræbte Berg. Det var Are Surssøn, Gisle og Torkels bror. Bergs følgesvende gik tilbage til skibet og fortalte, hvad der var sket. Skipperen hjalp dem med at undslippe og skaffede Helge skibslejlighed til Grønland. Helge kom dertil, hvor han trivedes og blev anset for at være en brav mand. Der blev sendt mænd ud for at dræbe ham, men det lykkedes dem aldrig. Helge omkom på en jagttur, og folk syntes, det var et stort tab.

Ød og Gunhild tog til Hedeby i Danmark. De lod sig omvende til kristendommen og °vandrede sydpå. De kom aldrig tilbage.

Gejrmund blev i Norge, hvor han giftede sig og blev en dygtig mand. Hans søster, Gudrid, blev bortgiftet og blev betragtet som en klog kvinde. Mange mennesker nedstammer fra hende.

Are Surssøn tog til Island. Han landede i Hvidå, solgte sit skib og købte sig jord på Hammer, hvor han boede nogle år. Han har været bosat flere steder på Myrerne og har nogle efterkommere.

Her slutter vi sagaen om Gisle Surssøn.